

Autismi- ja Aspergerliitto ry

VUOSIKERTOMUS 2014

<u>1. AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO RY</u>	3
<u>2. VARAPUHEENJOHTAJAN KATSAUS</u>	5
<u>3. ORGANISAATIO</u>	6
Jäsenyhdistykset	6
Liittohallitus	6
Tilin- ja toiminnantarkastajat ja varatarkastajat	7
Empowerment-toimikunta	8
Henkilökunta	8
<u>4. LIITON TOIMINNOT</u>	9
Edunvalvonta	9
Yhdistysten tukeminen	10
Ohjaus ja neuvonta	12
Viestintä, tiedotus- ja julkaisutoiminta	15
Tiedottavat tapahtumat	20
Vertaistoiminta	23
Aune-osaajaverkosto ja vertaisperheet	23
Kirjasto ja esittelymateriaalit	23
Seminaari- ja koulutustoiminta	23
<u>5. KEHITTÄMISTOIMINTA</u>	24
Projektit	24
Yhteistyöhankkeet	31
Autismi- ja Aspergerliitto työnantajana	31
Sisäinen kehittäminen	31
<u>6. JÄRJESTÖ- JA SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ</u>	32
<u>7. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ</u>	33
<u>8. TALOUDEN TOTEUTUMINEN</u>	33
<u>9. LOPPUSANAT</u>	37
Kuvia vuoden 2014 varrelta	37
LIITTEET	
Liite 1: TILINPÄÄTÖS	39

Kannen kuva: Autismi-lehdet 1 - 4/2014 (kansikuvat)

Vuosikertomuksen työryhmä: Mirjami Hagman, Elina Havukainen, Marjo Häyry, Hanna Laakso, Katariina Mäkelä, Päivi Norvapalo, Marja Helinä Nuutinen, Sirkku Palamaa, Anne Saarinen, Jarkko Utriainen ja Elina Vienonen. **Toimitus, ulkoasu ja taitto:** Katariina Mäkelä.

Kuvat: Autismi- ja Aspergerliiton henkilökunta, piirroksat s. 21 Tuuli.

1. AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO RY

Autismi- ja Aspergerliitto ry on vuonna 1997 perustettu kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on kaikenikäisten autismin kirjon ihmisten ja heidän omaistensa hyvän elämän edistäminen. Liitto ajaa jäsentensä etuja siten, että autismin kirjon henkilöiden mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisina muiden kanssa toteutuvat.

Esteettömyys, saavutettavuus ja osallisuus ohjaavat liiton toimintaa.

Autismi- ja Aspergerliiton toiminnan päärahoittaja on Raha-automaattiyhdistys (RAY).

MISSIO: Liiton tarkoituksena on edistää ja valvoa autismin kirjon henkilöiden ja heidän läheistensä etujen ja tasa-arvon toteutumista yhteiskunnassa.

VISIO: Autismi- ja Aspergerliitto ry on aktiivisesti toimiva kansalaisjärjestö. Liiton toiminta edistää esteettömyyden toteutumista, lisää saavutettavuutta ja mahdollistaa yksilöllistä osallisuutta.

ARVOT: Yhdenvertaisuus - Moniarvoisuus - Yhteisöllisyys - Asiantuntijuus

- **Yhdenvertaisuus** arvoissamme tarkoittaa jokaisen yksilön oikeutta ja mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan jäsenenä. Toimintamme edistää esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutumista ja tukee syrjinnän vastaista työtä.
- **Moniarvoisuus** Toimintamme lähtökohtana on autismin kirjon monimuotoisuuden arvostaminen ja yksilön ainutlaatuisuuden hyväksyminen.
- **Yhteisöllisyys** Rakennamme yhteisöllisyyttä kehittämällä vertaisuutta ja vuoropuhelua jäsenyhdistyksen kanssa. Lisäksi sidosryhmäyhteistyö ja kansainvälinen kumppanuus tuovat yhteisöllisyyttä toimintaamme. Tuemme autismin kirjon henkilöiden mahdollisuutta olla osana yhteiskuntaa.
- **Asiantuntijuus** Olemme luotettava, riippumaton ja ajassa mukana oleva asiantuntijaorganisaatio. Sidoryhmäyhteistyö ja verkostoituminen ammattilaisten ja kokemusosaajien kanssa on keskeinen osa asiantuntijuuttamme. Yhteistyö tutkimuksen ja kuntoutuksen asiantuntijoiden kanssa tuo autismityöhön uusia toimintatapoja ja malleja.

Autismi- ja Aspergerliiton tehtävät:

- Edunvalvonta
- Jäsenyhdistystoiminnan tukeminen
- Tiedotus- ja julkaisu toiminta; Autismi-lehti
- Seminaari- ja koulutustoiminta
- Ohjaus ja neuvonta
- Kirjastopalvelut
- Empowerment-toiminta; Puoltaja-verkkolehti
- Kehittämistyö
- Vertaistoiminnan tukeminen
- Aune-osaajaverkoston koordinointi
- Verkosto- ja sidosryhmäyhteistyö

TEEMA: 2014 Esteetön osallisuus

Vuoden 2014 teemalla **Esteetön osallisuus** liitto kiinnitti huomiota erilaisiin aido osallisuuden esteisiin arjessa. Yhteiskunnan esteettömyyden laaja-alainen lisääminen on yksi kansallisen vammaispolitiikan kärjistä ja liiton edunvalvonnan päätavoitteita.

**TILOJEN ESTEETTÖMYYSKARTOITUS
AISTIT HUOMIOIDEN**

Tarkistuslista avuksesi

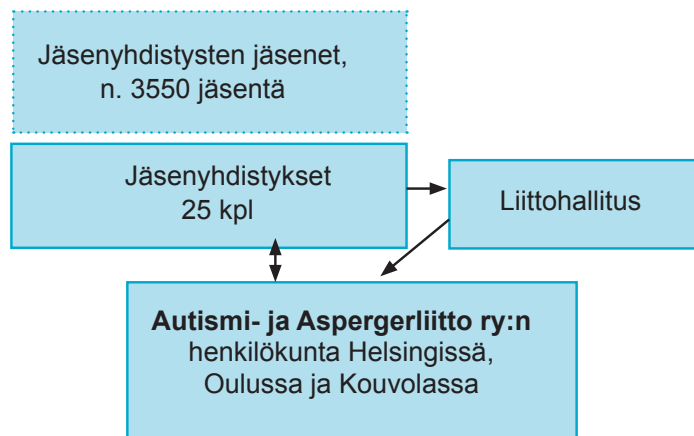
Jotta tiloja voitaisiin muokata aististävällisiksi, on tärkeää tulla tietoiseksi erilaisista aististävyydestä tuottavista tekijöistä tilassa. Tähän tarkoitukseen Satakunnan ammattikorkeakoulu, Autismi- ja Aspergerliitto ry sekä Suomen erityisherät ry kehittävät yhdessä verkostojensa kanssa uutta työkalua.

Luo tuotustilatyökalu toimi tarkistuslistana, jonka avulla voidaan eritellä, mitkä asiat tilassa tuottavat aististävyyttä ja mitkä tekijät puolestaan ovat aistelle erityisen miellyttäviä. Samalla päästään arvioimaan, miten tilasta voitaisiin tehdä entistä aististävällisempi. Työkalusta on olemassa sekä kattavampi sähköinen versio että kevyempi tulostettava tarkistuslista, joka sinulla on nyt käytössäsi.

Tilojen aistiympäristön kartoittaminen etenee neljän keskeisen aistialueen kautta (kuulo, näkö, tunto ja haju). Ole hyvä ja käy läpi kartoittamasi tila seuraavien kartoitustyötä tukevien kysymysten ohjaamana. Lisätietoja kartoitustyökalusta ja siihen liittyvästä kehitystyöstä saat Satakunnan ammattikorkeakoulusta, koulutussuunnittelija Hanna Hannukaiselta (hanna.hannukainen@samk.fi).

ORGANISAATIOKAAVIO

Vuoden 2014 aikana laadittiin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa liiton **Esteettömyysohjelmaa** ja valmisteltiin yhteistyössä Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) kanssa työkalua tilojen aistiesteettömyyden kartoittamiseen.

Liitto allekirjoitti Allergia- ja astmaliiton aloitteen **Tuoksumien ympäristöjen puolesta**. Liitto myös osallistui Allergia- ja astmaliiton järjestämään **Tuoksuton viikko** -kampanjaan 13. - 19.10.2014 kampanjoimalla sitä sosiaalisessa mediassa.

Marraskuussa liitto järjesti koulutuspäivän **Hyvinvointia rakentamassa – aistien huomioimisen rakentamisessa** 4.11.2014 yhdessä Satakunnan ammattikorkeakoulun kanssa Urban Millsin tiloissa Espoossa. Seminaari oli tarkoitettu esteettömästä rakentamisesta kiinnostuneille kuten rakennus- ja suunnittelualan asiantuntijoille, kuntapäätäjille ja muille aiheesta kiinnostuneille.

2. VARAPUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Muutosten vuosi

Vuosi 2014 oli suurten muutosten vuosi Autismi- ja Aspergerliiton toiminnassa. Ilmassa oli uuden odottamisen ja luomisen intoa ja suurta kiitollisuutta nykyisiin ja aiempiin hetkiin.

Autismi- ja Aspergerliitto muutti vuoden 2014 alusta toimiviin ja valoisiin tiloihin Pohjois-Haagaan. Uusissa tiloissa liiton henkilökunta on saanut hyvät puitteet työilleen. Heti syksyn alusta aloitimme myös uuden toiminnanjohtajan rekrytoimisen. Teimme yhdessä liittohallituksen ja henkilökunnan kanssa ahkerasti töitä löytääksemme parhaan osajan uudeksi toiminnanjohtajaksi. Olemme iloisia voidessamme toivottaa tervetulleeksi Tarja Parviaisen, joka aloitti 1.1.2015 toiminnanjohtajana. Hän sai luotsattavakseen liiton, jossa on paljon potentiaalia. Toiminnanjohtaja Mirjami Hagman jäi ansaitulle eläkkeelle 31.1.2015. Kiitän häntä koko Autismi- ja Aspergerliiton, sen liittohallituksen ja koko kenttävään puolesta siitä valtavan suuresta työstä, jonka hän on tehnyt koko autismin kirjon ihmisten asioissa. Mirjami on ollut erinomainen verkostoituja niin kotimaassa kuin ulkomaillakin ja tutustuttanut myös toisiinsa suuren määrän autismin kirjolaisia, heidän lähipiiriään ja ammattilaisia. Hänellä on ollut aina uskallusta tarttua asioihin.

Toiminnanjohtajan lisäksi myös liiton puheenjohtaja vaihtuu. Merja Hyytiäinen on toiminut

erittäin ansiokkaasti Autismi- ja Aspergerliiton puheenjohtajana neljä vuotta. Hän on toiminut erinomaisessa yhteistyössä Autismi- ja Aspergerliiton henkilökunnan ja liittohallituksen jäsenten kanssa. Merjaa arvostaa koko liittomme kenttäväki. Autismi- ja Aspergerliitto kiittää Merja Hyytiäistä koko sydämelläsi tekemästäsä työstä!

Esteetön osallisuus

Vuoden 2014 teemana on ollut ”**Esteetön osallisuus**”, joka on näkynyt kaikessa Autismi- ja Aspergerliiton toiminnassa koko vuoden. Helmikuussa 2014 vietettiin Vaasassa Autismen talvipäiviä esteettömyys-teemalla. Autismi- ja Aspergerliitto toimi yhteistyössä SAMK:n kanssa aistiesteettömyyden kartoitustyökalun kehittämiseksi. Työkalun kevytversio on saatavilla internetissä. Nyt voi jokainen tarkastella myös työ- ja opiskelupaikkoja, päivätoimintapaikkoja

ja asumisyksiköitä aistien esteettömyyden kannalta. Autismi- ja Aspergerliitto pyrkii myös jatkossa omissa tilaisuuksissaan mahdollisimman hyvään aistiesteettömyyteen, jotta autismin kirjon henkilöt voivat osallistua ilman aistikaaoksen mukanaan tuomia pulmia. Kartoitustyökalun on tarkoitus osoittaa meille kaikille mille asialle täytyy vielä keksiä toisenlaisia ratkaisuja, jotta kaikki voivat osallistua esteettömästi.

Kehittämistoiminta

Autismi- ja Aspergerliitossa on toiminut vuonna 2014 kolme innovatiivista projektia. Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla -projektissa (2013 -2016) kehitetään toimintatapoja, joilla edistetään hyvää autismityötä huomioiden ikääntymisen tuomat erityisvaatimukset. Projektissa edistetään myös ikääntyvien autismin kirjon henkilöiden omaisten hyvinvointia. Autismi kirjon henkilöiden ikääntymiseen liittyvien asioiden esille tuominen

on todella edistyksestä myös maailmanlaajuisesti. Arjessa alkuun – järjestölähtöinen varhainen tuki -projektissa (2014 - 2017) kehitetään yhdessä jäsenyhdistysten ja ammattilaisten kanssa vertaistukea arkeen siihen elämänvaiheeseen, jossa diagnoosi on tuore ja ensitieto on saatu. Tämän projektin toiminta on lähtenyt myös erinomaisesti käyntiin. Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöprojekti Preronassa jatkettiin projektiyhteistyötä SWAC:in koulun kanssa kehittämällä työtoimintaa Bangladeshissa.

Meillä on jokaisella vielä tehtävää saadaksemme arki esteettömäksi. Tämän vuoksi Autismi- ja Aspergerliitto kutsuukin jokaisen muokkaamaan ympäristöään vuoden 2015 teemalla ”esteetön arki”!

Päivi Norvapalo

varapuheenjohtaja, Autismi- ja Aspergerliitto ry

3. ORGANISAATIO

JÄSENYHDISTYKSET

Autismi- ja Aspergerliiton varsinaisia jäseniä ovat eri puolilla Suomea toimivat paikallisyhdistykset. Liitolla ei ole henkilöjäseniä, yksityishenkilöt ja yhteisöt ovat jäsenyhdistysten jäseniä.

Autismi- ja Aspergerliitto ry:llä oli vuoden 2014 lopussa 25 aktiivista jäsenyhdistystä ja niissä 3548 jäsentä.

LIITTOHALLITUS

Jäsenyhdistykset valitsevat kerran vuodessa liittokokouksessaan liitolle hallituksen. Liittohallituksen puheenjohtajana jatkoi vuonna 2014 Merja Hyytiäinen. Liittohallitus kokoontui vuonna 2014 kahdeksan kertaa.

Hallituksen jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet 1.1.–31.12.2014:

Merja Hyytiäinen, *puheenjohtaja*
Ari Hietikko (*Janne Nevalainen*)
Jussi Korventaival (*Tarja Autio*)
Kristiina Heiska (*Pirkko Leskelä*)
Päivi Norvapalo, *varapuheenjohtaja*
(Virva Jylänki: irtisanoutui kesken kauden)
Saara Pajunpää (*Terhi Määttä*)
Mervi Piispanen (*ei varajäsentä*)
Ilkka Pitkänen (*Janne Vainio*)
Kari Saari (*Meri Lähteenoksa*)

TILIN- JA TOIMINNANTARKASTAJAT JA VARATARKASTAJAT

Liiton tilintarkastajana toimi KHT Tomi Rimpinen ja toiminnantarkastajana Mikko Laihonen. Varatilintarkastajana oli BDO FinnPartners Oy:n nimeämä ja varatoiminnantarkastaja Pauli Jokinen.

Yhdistyksen nimi	Jäseniä
Autismin kirjon pohjalaiset ry	111
Autistien ja Rett-henkilöiden Tuki ry	86
Espoon Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry	108
Etelä-Savon ADHD-, autismi- ja dysfasiayhdistys ry	34
Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening rf	284
Helsingin Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry	253
Itä-Savon Puatti ry	11
Kanta-Hämeen Asperger-, Autismi-, Dysfasia- ja ADHD -yhdistys, HYMY ry	63
Keski-Suomen Autismiyhdistys ry	143
Kymenlaakson Autismi-, Asperger-, Dysfasia ja ADHD-yhdistys AADA ry	51
Kymenlaakson Autismiyhdistys ry	51
Länsi-Uudenmaan Neuris ry	80
Pohjois-Karjalan ADHD-, autismi- ja dysfasiayhdistys Aksoni ry	39
Pohjois-Savon neurologiset erityisvaikeudet ja autismikirjo-yhdistys (EIJSSVEIKEET)	117
Pohjois-Suomen autismin kirjo ry	470
Päijät-Hämeen Autismi- ja Asperger ry	132
Salon alueen autismiyhdistys ry	60
Satakunnan Autismi-, ADHD- ja Dysfasiayhdistys SAMDY ry	135
Suomen Aspergeriyhdistys ry	205
Suomen Autismiyhdistys ry	531
Tampereen seudun Aspergerin syndrooma- ja Autismiyhdistys ry TSAU!	334
Turun seudun Autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry	128
Vantaan Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry	69
Varkauden seudun Wamdy ry (autismi-, ADHD- ja dysfasiayhdistys)	20
Ylä-Savon Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry	33
YHTEENSÄ	3548

Taulukko 1. Liiton jäsenyhdistykset ja niiden jäsenmäärät vuoden 2014 lopussa.

EMPOWERMENT-TOIMIKUNTA

Empowerment-toimikunta on autismin kirjon henkilöiden muodostama liiton toimikunta, joka tarjoaa mahdollisuuden esteettömään ja legitiimiin kansalaisvaikuttamiseen.

Toimikunta tekee Autismi- ja Aspergerliiton toimintaa tunnetuksi ja ymmärretyksi autismin kirjon henkilöiden keskuudessa ja välittää kentältä tietoa liittotasolle, mikä auttaa suunnittelemaan ja kohdentamaan edunvalvontaa ja tiedottamista koskevaa päätöksentekoa. Toimikunta tuo liittoon kokemusosaajuutta, ja siten edistää vertaisuuden ja omavoimaisuuden toteutumista. Empowerment-toimikunnan jäsenet valitaan kaksivuotiskaudelle Empowerment-päivien yhteydessä. Liittohallitus valitsee liiton edustajan toimikuntaan. Toimikunta valittiin ensimmäisen kerran vuonna 2009. Vuonna 2014 aloitti vuoden 2013 Empowerment-päivillä valittu toimikunta. Empowerment-toiminnan roolia ja tehtävää tullaan täsmentämään vuoden 2015 aikana.

HENKILÖKUNTA

Autismi- ja Aspergerliitolla oli vuoden 2014 lopussa kolmetoista palkattua työntekijää. Pääosa henkilökunnasta työskenteli Helsingin keskus-toimistossa. Liitolla oli järjestösuunnittelija Pohjois-Suomen aluetoimistossa Oulussa ja Kaakkois-Suomen aluetoimistossa Kouvolassa sekä yhdistystyöntekijä Turussa.

- Toiminnanjohtaja **Mirjami Hagman**
- Taluspäällikkö **Sirkku Palamaa**
- Tiedottaja, Autismi-lehden toimituspäällikkö **Katariina Mäkelä**

Toimikunnan jäsenet ja heidän vastualueensa 2014 - 2015

- Puheenjohtaja **Juha Ojaniemi**, Turku (työelämä ja perheelliset)
- **Jani Prittinen**, Oulu (vertaistoiminta, nuoret ja lapset)
- **Heidi Lindholm**, Helsinki (sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus ja mielenterveystyö)
- **Antti Kolari**, Helsinki (tiedottaminen ja opiskelu)
- **Ilkka Nygrén** Helsinki (yhteiskuntavaikuttaminen ja yhdistysten välinen toiminta)
- **Juhana Bäckman**, Helsinki (työelämä ja aikuiset AS-ihmiset)
- **Mirjami Hagman**, Autismi- ja Aspergerliiton edustaja

- Järjestösuunnittelija **Hanna Laakso**
- Toimistoapulainen **Aapo Ahtola** (osa-aikainen)
- Toimistos sihteeri **Anne Saarinen** (osa-aikainen)
- Järjestösuunnittelija **Marjo Häyry**, Oulun aluetoimisto
- Järjestösuunnittelija **Katriina Siiskonen** (opinto-vapaalla) Sijaisena **Kati Koukonen** (osa-aikainen), Kouvolan aluetoimisto
- Projektipäällikkö **Elina Vienonen**, Arjessa alkuun
- Yhdistystyöntekijä **Riikka Kennovaara** (osa-aikainen), Arjessa alkuun
- Projektipäällikkö **Jarkko Utriainen**, Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla
- Projektisuunnittelija **Elina Havukainen**, Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla
- Projektikoordinaattori **Marja Helinä Nuutinen** Prerona-projekti (osa-aikainen)

Liiton IT-tuki on hankittu MR-Datan Matti Rauhalalta.

Harjoittelijayhteistyö vuonna 2014

Vuoden aikana Autismi- ja Aspergerliitossa oli useita työharjoittelijoita. Helsingin keskustoimistossa oli yksi työhönpalaaja työkokeilussa ja aluetoimistolla Kouvolassa kaksi AMK-opiskelijaa. Työharjoittelijayhteistyö Keskuspuiston ammattiopiston kanssa jatkui vuonna 2014. Työharjoittelussa kävi opiskelijoita siivous- ja toimistoaputoissa ja tapahtumavivastajina (mainosten jako, catering-työ, lipaskeräys ja muotinäytösosallistajat).

Autismi- ja Aspergerliiton henkilökuntaa vuonna 2014.

4. LIITON TOIMINNOT

EDUNVALVONTA

Liiton toiminnassa edunvalvonnalla tarkoitetaan liiton sääntöjen mukaisen kohderyhmän etujen ja tasa-arvon toteutumisen edistämistä yhteiskunnassa. Liiton säännöissä määritellään ne toiminnan muodot ja tavat, joilla etujen edistäminen tapahtuu. Edunvalvonta on liiton toimintojen yhteinen nimittäjä ja jokainen työntekijä tekee sitä omalta osaltaan.

Toimintaamme ohjaa myös Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian linjaus 2012 - 2015 avustusten suuntaamisesta toimintaan, joka tukee ihmisten itsenäistä suoriutumista ja elämänhallintaa.

Edunvalvonnan suunnitelmallinen toteuttaminen proaktiivisesti vaatii liitolta aktiivista toimintaympäristön seuraamista ja siihen osallistumista.

Vuonna 2014 liiton edunvalvonta sisälsi kansainvälistä, valtakunnallista, alueellista ja paikallista vaikuttamista. Puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja osallistuivat pohjoismaisen yhteistyön Nordic Meeting -kokoukseen Tanskassa 13.–15.11.2014.

Vertaistoiminnan suunnittelijana aiemmin toiminut Jan-Mikael Fredriksson jatkoi Valtakunnallisen vammaisneuvoston puheenjohtajana kolmivuotiskaudella 2013–2015. Liiton puheenjohtaja Merja Hyytiäinen jatkoi Kehitysvammaliiton liittovaltuuston jäsenenä ja Autismi Europan valtuustossa. Liitto osallistui Vammaisfoorumissa lainsäädännön valmistelutyöhön sekä ajankohtaisten vammaiskysymysten käsittelyyn.

Lausuntoja ja kannanottoja:

Liitto osallistui Vammaisfoorumin lausuntoon hallituksen toimenpiteiden vaikutuksesta lasten hyvinvointiin hallituskaudella 2011–2015 (15.12.2014).

4.8.2014 esitetyn A-studio-ohjelman jälkeen Autismi- ja Aspergerliiton fasilitointiin liittyvä osuus herätti keskustelua ja kysymyksiä. **Liitto julkaisi kantansa fasilitointiin:**

”Liitto edunvalvontajärjestönä ei suosittele eikä voi myöskään kieltää fasilitoinnin käyttöä. Kommunikoinnin tueksi ja sen harjoitteluun on käytössä monia puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä, näistä ehkä yleisimpänä esimerkkinä on kuvien käyttö. Ilmaisuu kuuluu jokaisen ihmisen perusoikeuksiin. On tärkeää löytää autistiselle henkilölle kommunikointitapa, jolla hän voi ilmaista itseään ja tulee ympäristössään ymmärretyksi. Yksilöllisen kommunikointitavan löytäminen ja vahvistaminen on osa autistisen henkilön perusoikeuksia.”

Julkilausuma: Diagnoosiin liittyvä tieto lisää arjen esteettömyyttä (Liittokokous 17.5.2014).

Moderni vaikuttaminen:

Liitto allekirjoitti kaksi nettiadressia:

- Erityistukea tarvitsevien lasten oikeus oppimiseen turvattava!
www.adressit.com/erityistukea_tarvitsevien_lasten_oikeus_oppimiseen_turvattava
- Tuoksuttomien ympäristöjen puolesta.
www.adressit.com/tuoksuton

Liitto osallistui Kuluttajaparlamentin jäsenenä seuraaviin kannanottoihin 12.11.2014:

- Terveyskeskus- ja sosiaalipalveluiden rapautuminen pysäytettävä.
- Kovemmat keinot käyttöön esteettömyyden edistämiseen.
- Lasten yhdenvertaisuus turvattava varhaiskasvatuksessa.
- Lapsia ja nuoria suojeltava haitalliselta markkinoinnilta.

Liitto osallistui muun muassa vammaislainsäädäntöjen uudistamista koskeviin kuulemistilaisuuksiin.

Alueellista ja paikallista vaikuttamista tehtiin yhteistyössä jäsenyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Tässä toiminnassa palveluneuvontatiimi tuki yhdistyksiä ja niiden jäseniä.

YHDISTYSTEN TUKEMINEN

Liiton tehtävänä on palvella paikallisia jäsenjärjestöjä ja siten tukea autismin kirjoon kuuluvia henkilöitä ja heidän läheisiään. Vuonna 2014 RAY myönsi 40 000 euroa Ak-avustusta yhdistysten toteuttamaan toimintaan nimellä sopeutumisvalmennustoiminta. Tuen tarkoitus on vahvistaa yhdistysten omaa toimintaa ja autismin kirjon henkilöiden kykyä selviytyä arkielämässä. Vuonna 2014 tukea sai 17 yhdistystä (20 toimintaa, joista osa yhteishakemuksia). Toiminta on koettu vertaisuutta edistäväksi ja virkistäväksi sekä autismin kirjon henkilöiden ja heidän lähipiirinsä arkea tukeväksi. Ak-avustuksella järjestettyihin toimintoihin osallistui yli 500 jäsenyhdistysten jäsentä.

Vuonna 2014 myönnetty kuntoutus- ja virkistystuki kohderyhmittäin:

- Lapsille- ja nuorille 4 kpl
- Koko perheille 8 kpl
- Autismin kirjon aikuisille 6 kpl
- Vanhemmille 1 kpl
- joku muut (luento) 1 kpl

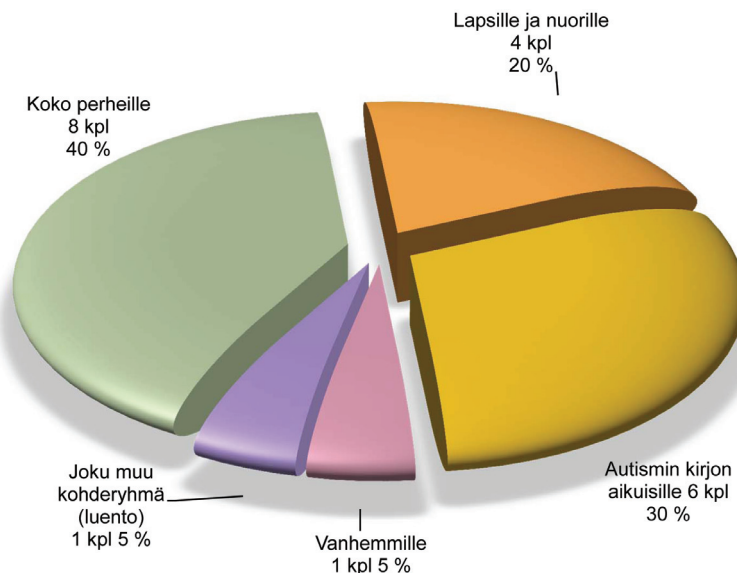
Yht. 20 kpl (ks. kaavio 1)

Autismi- ja Aspergerliitto myönsi jäsenyhdistyksille uutta toiminta-avustusta ns. Toimintatonna yhdistystoiminnan aktivointiin ja toiminnan ylläpitämiseen. Jäsenyhdistyksille varattiin jokaisesta Autismi-lehdestä ½ -sivua ilmaista tilaa omia tapahtumailmoituksia varten. Jäsenjärjestöjen jäsenet saivat jäsenetuna Autismi-lehden vuosikerran (4 lehteä).

Liitto tarjosi jäsenilleen mahdollisuuden tuettuun lomanviettoon Kuortaneella, Iisalmessa ja Mikkelissä. Autismi- ja Aspergerliiton, Aivoliiton ja ADHD-liiton jäsenille tarjottiin mahdollisuus lomaan Siilinjärvellä, Iisalmessa ja Kuortaneella. Vastuullisena lomajärjestäjänä oli Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry Raha-automaattiyhdistyksen tuella.

Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyspäivä ja liittokokous järjestettiin 16.–17.5.2014 Kouvolan

Kuntoutus- ja virkistystuki 2014 kohderyhmittäin

Kaavio 1. Yhdistysten kuntoutus- ja virkistystoiminnan tukijakauma kohderyhmittäin vuonna 2014

Pytynlahdella. Osallistujia oli noin 50. Perjantai-iltana 16.5. ohjelmassa oli järjestösuunnittelijoiden suunnittelema ja vetämä toiminnallinen luontopolku yhdistystoimintaan ja autismin kirjon liittyvillä rastehtävillä. Illan aikana oli myös mahdollisuus saunomiseen, uimiseen ja seurusteluun nuotion ympärillä. Lauantaina aamupäivällä perehdyttiin liiton projekteihin Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla ja Arjessa alkuun. Molemmat hankkeet tekevät tiivistä yhteistyötä jäsenyhdistysten kanssa, ja yhdessä pohdittiin niin ikääntymisen merkitystä autismin kirjon henkilöille ja omaisille kuin diagnoositiedon vastaanottamista ja vertaisosaajien roolia tuenantajina. Osallistujat keskustelivat, kysyivät ja ideoivat aktiivisesti. Liiton henkilökunta ja hallitus saivat paljon eväitä ja ideoita työhön.

Palautetta tapahtumasta: ”Positiivista oli se, että aikataulut pitivät ja ohjelma sujui juuri niin kuin piti. Liiton henkilökunta todella mukavaa porukkaa ja vastauksen sai kysymykseen kuin kysymykseen. Voimaannuttava tapahtuma, joka innostaa yhteistyöhön. Kiitos!”

Jäsenyhdistyksillä oli mahdollisuus osallistua **Ryhdistä yhdistystä** -verkkokurssille, joka toteutettiin yhteistyössä Neurologisten vammaisjärjestöjen ja OK-opintokeskuksen kanssa. Liittojen työntekijät toimivat kurssin opettajina tarjoten tukea osallistujille ja tarkistaen kurssitehtäviä.

Jalkautuminen yhdistyksiin

Vuonna 2014 jatkettiin järjestötyön kehittämistä alueellisesta valtakunnalliseksi. Järjestösuunnittelijat jatkoivat yhdistyskierrosta osallistumalla yhdistysten tapahtumiin, joissa he tapasivat sekä yhdistysten luottamushenkilöitä että rivijäseniä. Tosin vuoden 2014 taloudellisesti tiukka tilanne vaikeutti järjestösuunnittelijoiden mahdollisuuksia matkustaa. Järjestösuunnittelijat perehtyivät yhdistysten toimintatapoihin ja tarpeisiin. Tapaamisissa vietiin alueille tietoa liiton toiminnasta ja näin tultiin lähemmäksi alueilla toimivia vapaaehtoisia.

Lisäksi osallistuttiin kolmikantayhdistysten tapahtumiin sekä Neurologisten Vammaisjärjestöjen NV-alueryhmien toimintaan. Jäsenyhdistysten toimintaa tuki myös palveluneuvonta ja Autismin kirjo tutuksi -koulutussarja, joka järjestettiin Oulussa, Tampereella ja Savonlinnassa.

Vertaisohjaajakoulutukset

Autismi- ja Aspergerliitto järjesti vuonna 2014 kolmikantayhteistyössä ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa vertaisohjaajakoulutuspäivät Oulussa

11.10.2014 ja Tampereella 15.11.2014. Koulutuspäivät oli tarkoitettu pääsääntöisesti aloitteleville ryhmänohjaajille.

Koulutuspäiväpalaute:

- Päivät koettiin hyviksi ja tarpeellisiksi.
- Osallistujat saivat tietoa oman toimintansa tueksi sekä vertaistukea toisilta, tulevilta ryhmänohjaajilta.
- Koulutus vastasi myös hyvin pitkälle osallistujien odotuksia.
- Kouluttajien asiantuntijuus aiheesta koettiin hyväksi.

OHJAUS JA NEUVONTA

PALVELUNEUVONTA LIITOSSA

Autismi- ja Aspergerliiton palveluneuvonta on käytännön edunvalvontatyön toteuttamista arjessa. Asiakasneuvonta ja -ohjaus ovat näkyvä osa liiton toimintaa. Palveluneuvonnan päämääränä on edistää autismin kirjon henkilöiden perusoikeuksien toteutumista eli arkielämän sujuvuutta, koulutuksellista tasa-arvoa, työllistymistä ja hyvää elämänlaatua riippumatta asuinpaikasta.

Palveluneuvonnan tehtävänä on välittää tietoa autismin kirjosta sekä valtakunnallisista, alueellisista ja paikallisista palveluista. Palveluneuvonta toimii yhdysiteenä autismin kirjon henkilöiden ja heidän omaisten sekä ammattihenkilöiden, viranomais- ja palveluntuottajien välillä.

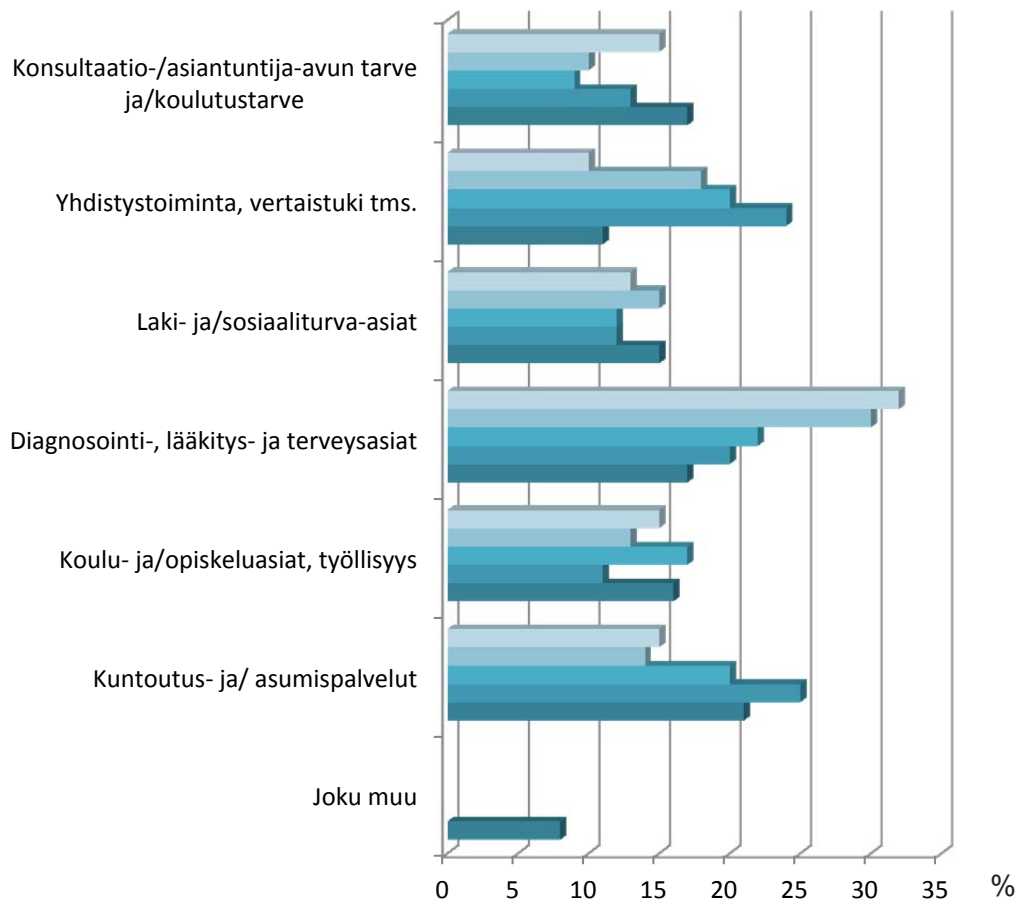
Palveluneuvonta on asiakaslähtöistä, valtakunnallista ja maksutonta, tiedottavaa neuvontaa ja ohjausta. Palveluneuvontana tarjotaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluita koskevaa neuvontapalvelua autismin kirjon henkilöille, heidän omaisilleen ja läheisilleen sekä heidän kanssaan

työskenteleville ammattihenkilöille, viranomaisille sekä muille tahoille. Tavoitteena on ohjata asiakas oman lähialueen palveluiden piiriin sekä löytää ja esitellä vaihtoehtoja mm. asiakkaan toimintakyvyn ylläpitämiseen, itsenäisyyden ja arjessa selviytymisen tukemiseen.

Vuonna 2014 palveluneuvontatiimin muodostivat Helsingin, Kouvolan sekä Oulun järjestösuunnittelijat. Vuoden aikana sekä seurantajaksoilla (1.8.–31.10.2014) palveluneuvonnan toteuttamiseen

vaikuttivat osaltaan työntekijämuutokset; Kouvolan järjestösuunnittelija vietti opintovapaata ja seurantajaksoilla Kouvolan toimistolla aloitti uusi sijainen. Seurantajakson alussa elokuussa palveluneuvontaa antoivat vain Helsingin ja Oulun järjestösuunnittelijat ja neuvonta-aikoja oli tuolloin kolmena päivänä viikossa. Syyskuussa ja lokakuussa palveluneuvonta toteutui kolmen järjestösuunnittelijan vetämänä kolmena päivänä viikossa (ma - ke klo 12–15).

Palveluneuvontayhteydenottojen aiheet 2010 - 2014

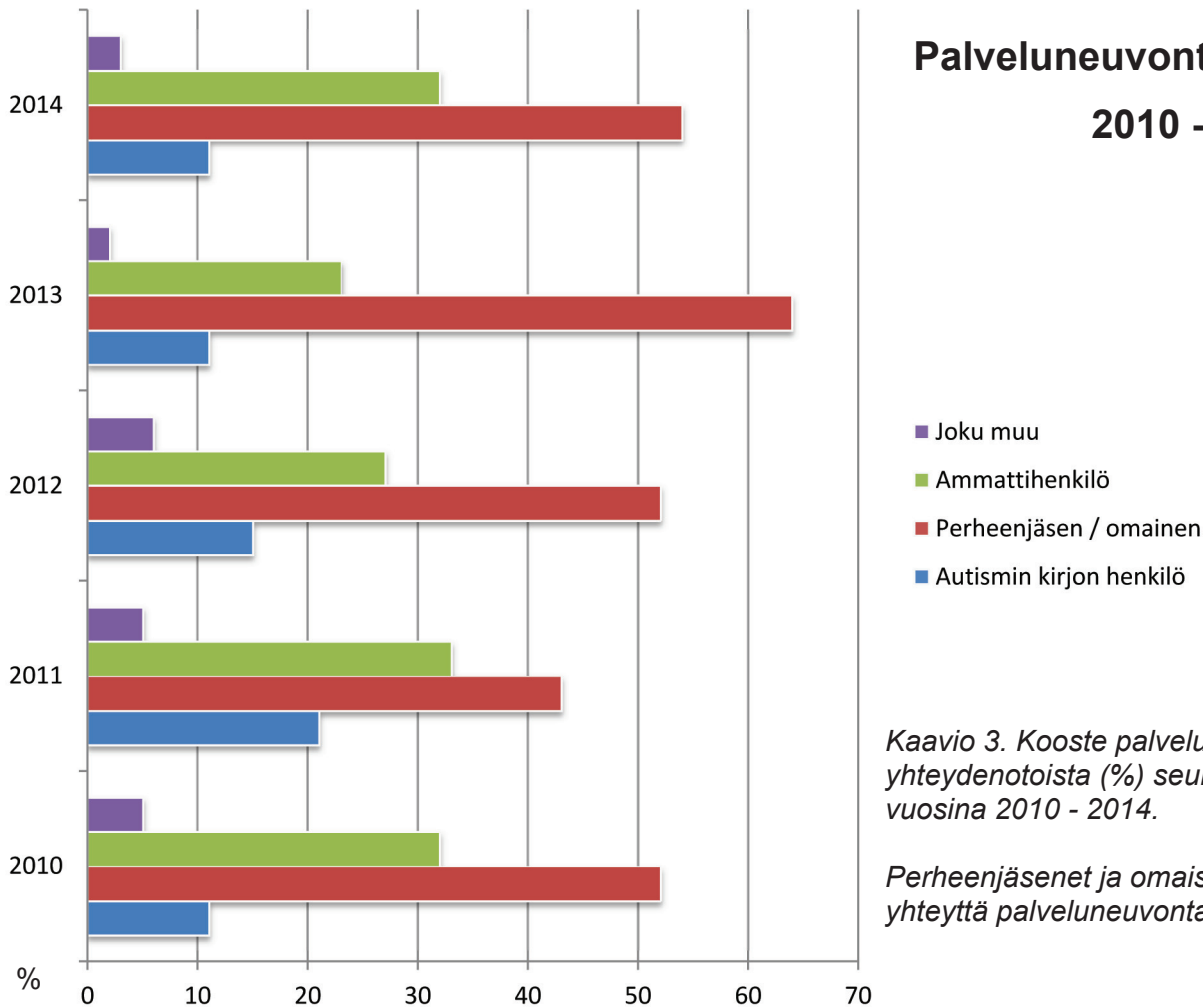
Kaavio 2. Kooste palveluneuvonnan aihejakaumasta (%) seurantajaksoilla vuosina 2010 - 2014.

Kaaviosta näkyy, että diagnosointi-, lääkitys- ja terveysasioihin liittyvät palveluneuvontayhteydenotot ovat viiden vuoden seurantajakson aikana lisääntyneet tasaisesti.

Palveluneuvontayhteydenotot

2010 - 2014

Kaavio 3. Kooste palveluneuvontayhteydenotoista (%) seurantajaksolla vuosina 2010 - 2014.

Perheenjäsenet ja omaiset ottavat eniten yhteyttä palveluneuvontaan.

Liitto antoi ohjausta ja neuvontaa puhelimitse, sähköpostitse sekä henkilökohtaisissa tapaamisissa. Suurin osa yhteydenotoista tuli puhelimitse. Yli puolet yhteydenottajista oli autismin kirjon perheitä sekä muita heidän läheisiään. Eniten kaivattiin vastauksia diagnosointiin, lääkitykseen ja terveyteen liittyviin kysymyksiin, sekä koulutukseen, kuntoutumiseen ja konsultaatioon liittyviin aiheisiin.

Palveluneuvontaan tuli yhteydenottoja seurantajakson (1.8.–31.10.2014) välisenä aikana yhteensä 117 kpl. Yhteydenotoista tuli puhelimitse 77 % (97 kpl), sähköpostitse 17 % (21 kpl) ja henkilökohtaisella käynnillä toimistoilla 6 % (7 kpl).

Palveluneuvonnasta ohjattiin lakiasioissa ottamaan yhteyttä lakimies Jukka Kumpuvuoreen, jonka kanssa liitto on jatkanut yhteistyötä vuonna 2014. Kumpuvuori on pitänyt päivystystunnin kerran viikossa torstaisin klo 17–18.

VIESTINTÄ

TIEDOTUS- JA JULKAISUTOIMINTA

Autismi- ja Aspergerliiton toimistoista jaettiin ja postitettiin lehtiä, tiedotteita, esitteitä ja kirjoja jäsenille, asiakkaille, medialle ja yhteistyökumppaneille. Liiton materiaalia oli esillä messujen ja muiden tapahtumien lisäksi esimerkiksi Kokkolassa vammaisjärjestöjen info/materiaalipisteessä. Eri alojen opiskelijaryhmien tutustumiskäynneillä jaettiin tuleville ammattilaisille tietoa autismin kirjosta. Lisäksi tehostettiin kotisivujen, Facebook-sivujen, Twitterin ja YouTube-kanavan kautta tapahtuvaa tiedottamista.

Autismi-lehti

Autismi-lehti ilmestyi neljä kertaa vuonna 2014. Lehden 23. vuosikerrassa oli yhteensä 192 sivua. Lehtiä painettiin yhteensä 18 400 kappaletta. Joutsenmerkin käyttöä jatkettiin. Lehdessä jatkui vuonna 2003 alkanut kansikuvakilpailu. Autismi-lehden painatuksesta otettiin kolme tarjousta ja vertailun jälkeen päädyttiin jatkamaan saman painotalon kanssa. Muutoksena paperilaatu vaihdettiin ohuempaan ja tätä kautta saatiin huomattava säästö myös lehden postituskustannuksiin. Vuoden aikana pohdittiin tarvetta lehden sähköiselle versiolle. Toistaiseksi painettu lehti on koettu jäsenkuntaa parhaiten palvelevaksi. Autismi-lehden lukijapalautetta kerätään kotisivuilta löytyvän lomakkeen avulla. Palautetta saadaan säännöllisesti myös sähköpostitse ja suullisesti.

Palautteesta poimittua:

”Enemmän juttuja autismikirjon perheistä / heidän arjestaan”

Vuonna 2014 lehden vakiopalstoina ilmestyi:

- *Kyllikki Kerolan Konkarikolumni* (kolumni 55)
- *Leena Savela-Syväjärven Rett-terveiset*
- *Evert Tervalan ja Marja Helinä Nuutisen* kolumnisarja ”**Autismielämäni – omin silmin**”
- Autismin kirjoon kuuluva *Pia Hämäläinen* (HFA) jatkoi kirjoituksiaan Autismi-lehteen. Hän kirjoittaa myös **Papunetin blogissa**.
- Europarlamentaarikko *Sirpa Pietikäinen* kirjoitti kolme kolumnia lehden teemoihin liittyen.

Autismin talvipäivien luennoitsijat kirjoittivat koosteet luennoistaan lehteen 1/2014 ja lehti jaettiin kaikille osallistujille. Lehden kautta tarjottiin kaikille lukijoille Autismin talvipäivien satoa. Vuoden aikana lehdessä julkaistiin lisäksi kirjaesittelyitä, tietoa tutkimuksesta sekä tiedotettiin liiton projektien etenemisestä. Lehdessä julkaistiin myös Hans Aspergerin tyttären *Maria Aspergerin* haastattelu ”**Autistit tuntevat itsensä erilaisiksi**” (2/2014). *Marja-Leena Mattilan* väitöstutkimukseen pohjautuva

artikkeli: **Autismikirjon häiriöiden esiintyvyys ja diagnostiikka** julkaistiin Autismin talvipäivät -numerossa (1/2014). Lisäksi numerossa 3/2014 paneuduttiin **teknologian ja sosiaalisen median** mahdollisuuksiin. (Yhteistyössä ADHD-lehden ja Kielipolku-lehden kanssa).

Autismi-lehden lehtitoimikunnassa olivat mukana liittohallituksesta Päivi Norvapalo, Ilkka Nygrén ja Ari Hietikko sekä lehden toimituspäällikkö Katariina Mäkelä.

Esitteet ja julkaisut 2014

Uusi esite: Arjassa alkuun järjestölähtöinen tuki -projektin esite, 1. painos (4.000 kpl)

16

Autismi- ja Aspergerliiton HAASTATTELU

Kävimme haastattelemassa Katariina Mäkelää Autismi- ja Aspergerliitossa. Autismi- ja Aspergerliitto sijaitsee Pohjois-Haagassa.

1. Kauanko olet ollut täällä töissä?
- Yli kymmenen vuotta.
2. Mikä sai sinut kiinnostumaan tästä työstä?
- Helsingin Sanomien työpaikkailmoituksesta.
3. Kuinka paljon tästä työstä tienaa rahaa keskimäärin?
- Toimeen tulee. Järjestössä riittävä palkka.
4. Mikä on työaikasi?
- 40 tuntia viikossa. 8 tuntia päivässä.
5. Minkä koulutuksen tähän tarvitsee?
- Monipuolinen koulutus. Helsingin yliopiston valtiotieteen koulutus.
6. Mikä motivoi sinua?
- Saa asiaa eteenpäin. Edunvalvontatyö.
7. Onko sinulla vaikeita rapauksia autismin kirjan henkilöistä?
- Minulla ei ole huonoja kokemuksia autismin kirjosta.
8. Kuka perusti Autismi- ja Aspergerliiton?
- Suomen Autismliitto perusti sen vuonna 1997.

9. Kuinka iso työryhmä Autismi- ja Aspergerliitolla on?
- Meitä on kaksitoista työntekijää.

10. Mitä edellytyksiä tämä työ vaatii?
- Vaatii monta asiaa yhtä aikaa. Kiireinen työ.

11. Mitä palveluita Autismi- ja Aspergerliitto tarjoaa autismikirjan henkilöille?
- Palveluneuvontaa. Kelan tiedot.

Tekijät: M.D. Gripentrog ja Mikko L.

5

Syksyllä 2014 **Autismisäätiön Mediapajan opiskelijat** kävivät haastattelemassa **Autismi-lehden toimituspäällikköä**.

Uusintapainoksia esitteistä:

- Autismi (Selkoesite), 2. painos (4.000 kpl). Esite on tehty selkokielellä ja sille on saatu Selkologo.
- Autismi, 15. ja 16. painos 2 x 2.000 kpl
- Aspergerin oireyhtymä, 16. ja 17. painos, 2 x 3.000 kpl
- Autismi- ja Aspergerliitto ry, 13. painos, 4.000 kpl
- Autismin kirjan oppilas koulussa, 5. painos, 3.000 kpl
- Välillä vähän Eemeli, 6. painos, 2.000 kpl
- Lite Emil ibland, 3. painos, 2.000 kpl
- Aspergerin oireyhtymä parisuhteessa, 4. painos, 2.000 kpl
- Vertaisryhmän perustaminen, 2. painos, 2.000 kpl

- Mulla on tärkeitä asioita -korteista otettiin 3. painos, 3.000 kappaleita.

Uusintapainokset julkaisuista:

- Toimintarajoite 6. painos, 400 kpl,
- Aspergerin oireyhtymä lapsella ja nuorella 5. painos, 500 kpl,
- Autismi/Asperger: mitä se merkitsee minulle 3. painos, 300 kpl,
- Hyvä arki. 2. painos, 250 kpl

Uusi teos: Asumisen lähituki autismin kirjon henkilölle, 1. painos, 500 kpl (Käännös Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti, alkuperäinen Boendestödsboken. Sjölund, Beijar)

DVD: Prerona-projektin video: Growing up to be independent

Roll up -juliste: "Arjessa alkuun" -projektiin. Graafisesta ilmeestä vastasi graafikko Hanna Siira.

Näkyvyyttä vuoden varrella:

Liitto osallistui viidettä kertaa PricewaterhouseCoopersin (PWC) vuosittain järjestämään Avoin raportti -kilpailuun vuoden 2013 vuosikertomuksella. Avoin raportti -kilpailu on tarkoitettu kolmannen sektorin toimijoille, jotka hankkivat varoja julkisin keräyksin tai käyttävät julkisia varoja yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Autismi- ja Aspergerliiton vuosikertomus sijoittui kymmenen parhaan joukkoon.

YouTube-videoita tehtiin muun muassa Autistietoisuuspäivälle (Toiminnanjohtajan kutsu avoimiin oviin) ja tiedottavia videopätkiä muun muassa muuttoviikosta ja puhelinongelmista.

Autismin talvipäiville painatettiin osallistujakassit, joihin saimme sponsoritukea ja Arjessa alkuun -projekti teetti oman kangaskassin. Lisäksi projektit

hankkivat Autismi- ja Aspergerliiton nimellä ja logolla painatetut kynät.

Sähköinen viestintä

Liiton kotisivut osoitteessa www.autismiliitto.fi ovat ahkerassa käytössä. Sivuilla oli 70 % uusia kävijöitä ja kokonaiskävijämäärä 1.1.2014–31.12.2014 oli 111 634. Kävijöitä oli tasaisesti ympäri vuoden, lukuun ottamatta hiljaisempaa heinäkuuta. Tapahtumat näkyivät piikkeinä myös kotisivun käyntimäärissä. Www-sivujen kehittäminen eteni. Sivujen sisältöjä on päivitetty ja sisällön saavutettavuutta ja esteettömyyttä suunnitellaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Uusien sivujen julkaiseminen on kuitenkin viivästynyt resurssien puutteen vuoksi.

Liiton Facebook-sivuja osoitteessa www.facebook.com/Autismiliitto hyödynnettiin yhä enemmän vuonna 2014. Sivujen aktiivisesta päivittämisestä vastasivat tiedottaja, projektien henkilökunta ja järjestösuunnittelijat. Sivuilla pystytään tiedottamaan myös asioista ja tapahtumista, joita ei liiton kotisivuilla julkaista. Facebook-sivuja seurataan aktiivisesti, etenkin tapahtumien tai autismin kirjoon liittyvien ajankohtaisten nostojen aikoina. (Autismin talvipäivät, Autismitietoisuuspäivän ympärillä ollut oikein vai väärin -kampanja). FB-sivuilla oli vuoden 2014 lopussa 1.600 tykkääjää, mikä oli kasvua noin

kaksi henkilöä/päivä. Puoltajaverkkolehden sivuilla oli 1.600 kävijää/kuukausi.

Maaliskuussa 2014 liitto avasi Twitter-tilin, jonka käyttö on aktiivista. Twiittejä vuoden aikana lähti n. 600. Liitto osallistui somessa aktiivisesti erilaisiin kampanjoihin, muun muassa #kutsumua-kampanjaan, #nenäpäivään ja #AAC – Miten sanoisit, jos et voisi puhua? -kampanjaan.

Medianäkyvyys

Autismiasia näkyi vuoden aikana eri medioissa. Autismin talvipäivät, muut tapahtumat ja projektit saivat näkyvyyttä mediassa. Epressi-mediajakelupalvelun kautta vuonna 2014 lähetettiin neljä tiedotetta:

1. **Minun tarinani – kerro tarinasi autismin kirjolta** /13.1.2014 / Jakelu 2.296 kpl.
2. **Mediakutsu: Autismin talvipäivät 14.–15.2.2014** Vaasassa / 20.1.2014/ Jakelu 2.403 kpl.
3. **2.4. Autismitietoisuuspäivä: Autismi ja työ – yhdessä onnistumme** / 31.3.2014 / Jakelu 6.271 kpl.
4. **Julkilausuma: Diagnoosiin liittyvä tieto lisää arjen esteettömyyttä** / 20.5.2014 / Jakelu 4.750 kpl.

Mediapalvelu on toimiva työkalu. Jokaisesta ulos lähteneestä tiedotteesta seurasi kontakteja median ja sidosryhmien edustajilta. Vuoden 2014 aikana mediayhteydenottoja on tullut useita ja liitto on etsinyt toimittajille haastateltavia eri puolilta Suomea. Mediakontaktien perusteella kiinnostus autismin kirjoon on yleisesti lisääntynyt. Viestinnän haasteena on uutiskynnyksen ylittävien, sopivien aiheiden ja nostojen löytäminen ja niiden työstäminen. Mediapalvelua jatketaan vuonna 2015.

Liiton henkilökunta osallistui puhevammaisten viikon kampanjaan lokakuussa 2014.

Arki autismin kirjolla oli esillä mediassa etenkin huhtikuussa 2014. Helsingin Sanomat julkaisi luennoitsija Paula Tillin haastattelun (HS Torstai 10.4.). Artikkelin otsikkona oli ”Säännöistä viis”. Tilli piti normiin pakottamista kamalimpana ja korosti voimakkaasti yksilöllisyyden kunnioittamista. Artikkelin herätti vilkkaan keskustelun Helsingin Sanomien mielipidepalstalla. Kahden Asperger-nuoren äidin mielipidekirjoitus ”Pakottaa ei saa, mutta kannustaa pitää”, kehotti opettelemaan ja harjoitteluun epämuoviakin asioita (HS Mielipide 14.4.). Nimimerkki Aspergeri (HS Mielipide 16.4.) kirjoitti ”Aspergerin oireet eivät katoa harjoittelemalla”. Hän oli myös tyytymätön Suomen huonoihin palveluihin. Seuraavana nimimerkki Aspergerin puoliso (HS Mielipide 17.4.) kirjoitti ”Aspergeriltäkin voi vaatia yhteiselämän taitoja”. Hän painotti arjen taitojen ja toisten huomioonottamisen tarpeellisuutta yhteiselämässä. Nimimerkki Hätäntynyt mummo (HS 19.4.) kirjoitti ”Miten kohtaisin Aspergerlapsenlapset?” Hän kiteytti huolensa kysyen: Mistä saisin pätevää apua ja neuvoa silloin, kun vanhemmat eivät edes yritä? Kaikki kirjoittajat käsitelivät arjen sujumista. Kaikilla oli oma näkökulma samaan ongelmanvyyhtiin.

Helsingin Sanomissa julkaistut mielipiteet toivat konkreettisesti esille liiton tehtävän ydinalueen, arjen avut. Mielipidekirjoitukset osoittivat myös tiedon jakamisen tärkeyden. Autismi- ja Aspergerliiton toiminnanjohtaja Mirjami Hagman osallistui keskusteluun (HS 25.4.) kertomalla liiton ja jäsenyhdistystemme palveluista ja avusta.

Elokuussa toiminnanjohtaja Mirjami Hagman osallistui A-studion ohjelmaan, jossa käsiteltiin fasilointia. (A-studio 4.8.2014).

Lisäksi jäsenyhdistysten jäsenet ja autismin kirjion henkilöt ja perheet olivat aktiivisesti esillä mediassa.

HS OSASTOT ▾ UUTISET HSTV SÄÄ PÄIVÄN LEHTI Lisää luku oikeus perheenjäsenellesi

Palveluneuvonta ohjaa Aspergerasioissa

MIELIPIIDE 25.4.2014 2:00

Mirjami Hagman

Kuuntele Paula Tillin omakohtainen haastattelu (HS Torstai 10. 4.) herätti vilkkaan keskustelun Aspergerin oireyhtymän tuomista elämän erityispiirteistä, vahvuuksista ja vaikeuksista. Mielipidesivulla julkaistut kirjoitukset ovat kuvanneet hyvin todellisuutta, kukin omalta kannaltaan.

Elämä Asperger-henkilönä, omaisena tai läheisenä sisältää paljon haasteita, mutta myös arvokasta ja ainutlaatuista yhteisyyttä ja iloa. Kun haetaan tapoja luoda Asperger-henkilöille hyvän elämän aineksia, tarvitaan ymmärrystä yksilöllisistä tarpeista, esimerkiksi oppimisen erityispiirteistä, omasta tavasta ajatella ja havaita. Vuorovaikutuksen oppimista tarvitsevat kaikki osapuolet ja yhteistyöhön tarvitaan kaikkia.

Oleellisen kysymyksen esitti nimimerkki Hätäntynyt mummo (HS 19. 4.): mistä saisi apua ja neuvoa?

Apua ja neuvoja voi saada monelta taholta, mutta ensi hätään ja myöhemminkin suosittelun ottamaan yhteyttä Autismi- ja Aspergerliittoon. Liitto jakaa tietoa autismin kirjosta, johon myös Aspergerin oireyhtymä kuuluu.

Palveluneuvonta ohjaa palvelujen etsinnässä ja toimii myös aktiivisena ja luotettavana kuuntelijana, kun ongelmat kasaantuvat. Kotisivut, Autismi-lehti, Facebook ja kirjasto ovat käytettävissä. Jäsenyhdistyksissä toimivat vertaisryhmät voivat olla se paras neuvon ja avun lähde.

Mirjami Hagman
toiminnanjohtaja
Autismi- ja Aspergerliitto

Helsingin Sanomat 25.4.2014

TIEDOTTAVAT TAPAHTUMAT

● **Autismin talvipäivät** pidettiin Vaasassa 14. - 15.2.2014. Autismi- ja Aspergerliitto järjesti kahden-nettoista talvipäivät alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Päivien teema oli ”Esteetön osallisuus”. Autismin talvipäivät kokosivat taas yhteen autismlalan asiantuntijoita niin kokemus- kuin ammattilaispiireistäkin. Monipuolisilla luennoilla kuultiin onnistuneita käytänteitä, kansainvälisiä esimerkkejä ja uusinta tietoa diagnosoinnista. Kaikki luennoitsijat, ja erityisesti kokempuhevuoerot, saivat erittäin hyvää palautetta. Perinteiseen tapaan ensimmäisen päivän iltana verkostoiduttiin kaupungin vastaanotolla, jonka tällä kertaa tarjosi Vaasan kaupunki.

Talvipäiville Vaasan Rantasipi Tropiclandiaan osallistui yhteensä lähes 300 henkilöä. Luennoitsijoita oli yli 30. Tietotorilla esittäytyi 26 eri näytteilleasettajaa. Osallistujapalautetta saimme 35 %:lta talvipäivien osallistujista. Talvipäivien sisältöä kokonaisuutena pidettiin kiinnostavana ja luennoitsijoiden osaamista erinomaisena tai hyvänä. Palautetta antaneista osallistujista 98 % suosittelisi talvipäiviä muillekin. Suositteluperusteina mainittiin mm. luentotarjonnan monipuolisuus, verkostoitumismahdollisuudet, ajankohtaisen tiedon saaminen jatkuvasti kehittyvältä alalta sekä uusien virikkeiden ammentaminen omaan työhön tai arkeen. Myös media huomioi talvipäivät, Pohjalaisen toimittaja ja kuvaaja kävivät tutustumassa päiviin ja lehti julkaisi 15.2.2014 artikkelin: *”Autistin toiveyhteiskunta on hiljainen”*

Otteita palautteista:

”Aiheita oli monipuolisesti, oli hanketietoa, kokemustietoa ja tutkimusta. Niiden yhteinen summa on enemmän kuin mikään yksinään. Tunnelmakin oli

mukavan leppoisa.” ”Tällaisilta koulutuspäiviltä saa paljon itselleen uusia ideoita ja kannustusta omalle työlleen.” ”Tapahtuma oli hyvin järjestetty ja tietotori oli hyvä paikka verkostoitua.” ”Laajasti tietoa eri näkökulmista ja paikallisten toimijoiden näkyminen erittäin hyvä.” ”Hyvä pysähtyä osaksi tuttujenkin asioiden äärelle miettimään. Talvipäivillä näkee muita samojen asioiden kanssa pohdiskelevia työntekijöitä. Ajatusten vaihto on tärkeää. Saa vinkkejä arkisiin askareisiin ja tilanteisiin. On tietoinen maailmalla tapahtuvista muutoksista ja uusista tuulista.” ”Oli mukavaa tavata ihmisiä monelta eri kantiilta: koulutuspuolen ihmisiä, hoitohenkilökuntaa sekä autismin kirjon ihmisten tapaaminen laajana kokonaisuutena oli ehkä parasta. Näkemys aina laajenee kun kuulee heitä itseään.”

● **YK:n julistamaa autismitietoisuuspäivää**

(WAAD, World Autism Awareness Day) vietettiin 2.4.2014. Maailman Autismitietoisuuspäivänä keskiviikkona 2. huhtikuuta nostettiin esille autismi ja työ. Autismi- ja Aspergerliiton keskustoimistolla oli päivän aikana tarjolla luentoja ja puheenvuoroja työstä ja työllistymisestä, kokempuhevuoeroja ja perustietoa autismista. Liiton tapahtumaan osallistui liki 150 kiinnostunutta – uudet toimitilamme tuntuivat jopa hieman pieniltä. Osaa luennoista seurattiin etänä skype-yhteydellä Oulusta ja Lohjalta. Videovälitteinen toteutus onnistui hyvin. Liiton keskustoimistolla työharjoittelussa käyvät Keskuspuiston ammattiopiston opiskelijat olivat valmistelleet omat esityksensä työharjoittelusta ja päivän aikana kuultiin muun muassa työvalmentajaa työllistymisen haasteista.

Päivän aikana Autismisäätiö järjesti sinisen marssin eduskuntaan ja Seinäjoella pidettiin tuttuun tapaan seminaari. Kävijät saivat monenlaista tietoa autismista ja työllistymisen mahdollisuuksista. **Autismitietoisuuspäivän tapahtumiin liittyvä palaute:**

”mun mielestä tollaset tapahtumat on ihan hyviä saame äänemme kuuluviin, kun meitä kuunnellaan muutenkin minun mielestä liian vähän monikaan ei tiedä edes meidän laisten ihmisten olemassa olosta minun mielestä tuossa kokempuhuja juttu on hyvä saada ääni kuuluviin esim minun ja mui-ten puolesta kun ihmiset tietäisi meistä vielä paljon ennenmän niin ennakko luulotkin voisi hävitä ja minun mielestä isojen päätäjien pitäisi kysyä meiltä mieli pidettä meitä koskevissa asioissa eikä päät-tää meidän puolesta kun kuten on nahty niin niistä päätöksistä ei ole koitunut mitään hyvää meille pitemittä puheitta kiitos kun sain tulla puhumaan kokesmus puhujana hyvää kevättä ja kesää toivoo kokempuhuja elina.”

Autismin talvipäivien luennoitsijoita Ilkka Nygrén, Marja-Leena Mattila ja Niko Romo, piirroksat Tuuli.

WAAD-päivää vietettiin näyttävästi myös Bangla-deshissa, jossa yhteistyökoulumme SWACin opet-tajat ja opiskelijat jalkautuivat kadulle levittämään autismitietoutta. SWACin koulurakennus valaistiin kansainvälisen Light it up blue -ajatuksen mukai-esti sinisin juhlaivaloin.

- **Autistien oikeuksien päivä** (Autistic Pride Day, APD) vietetään kansainvälisesti 18. kesäkuuta ja sen tarkoituksena on juhlistaa neurologista poikkeavuutta inhimillisenä monimuotoisuutena ja vahvuutena. Helsingissä autistien oikeuksien päivää vietettiin lauantaina 14.6.2014 Helsingin Rastilan leirintäalueella sijaitsevassa Isännänta-lossa.

Suomen päätapahtuman järjestivät Suomen Asper-geryhdistys ja Suomen Autismiyhdistys. Ohjelmas-sa oli esteettömyyskysely, käynnistymässä olevan autismin kirjon korkeakouluopiskelun edistämipro-jektin Autism&Uni-esittely ja luovan kirjoittamisen työpaja. Lisäksi keskusteltiin keinoista muuttaa yh-teiskuntaa esteettömämmäksi

Autismitietoisuuspäivänä liiton keskustuimistossa kävi n. 150 vierasta.

- **Kaikki osaavat ja kaikilla on oikeus** -tapahtuma Yhteistyössä Keskuspuiston ammattiopiston kanssa 29.11.2014 kolmatta kertaa järjestetty tapahtuma keräsi Tenholantielle mukavasti yleisöä. Ohjelmassa oli ensiesitys Prerona-projektin videosta: Growing up to be independent, tietoa autismin kirjosta, aistirata ja sensomotorisia liikeharjoitteita ja Hei me osaamme -valokuvanäytely. Lisäksi tapahtumassa oli Keskuspuiston ammattiopiston opiskelijoiden pitämä TeaStall-kahvila ja muotitalo Halosen ja Keskuspuiston opiskelijoiden yhteinen muotinäytös. Musiikista vastasi Resonaari Trio Musiikin erityispalvelukeskus Resonaarista.

Projektin elokuvasta oli kolme näytöstä. Yleisö istui hievahtamatta kuuntelemassa ja katselemassa bangladeshilaista autismiarkea. Näytöksen jälkeen kommentit olivat positiivisia ja arvostavia. **Kommenteissa todettiin**, että oli *mielenkiintoista havaita, että autismi on sama kulttuurista riippumatta.*

Autismi- ja Aspergerliitto järjesti:

- **AAC-tapahtuman** puhevammaisten oikeuksista Kouvolassa 8.10., osallistujia oli 56 henkilöä.
- **Avoimet ovet keskustuimistolla** 4.12.14. Tapahtumaan ei tullut paljon ihmisiä, mutta osallistuneet saivat tilaisuuden keskustella autismiasioista.

Liitto osallistui vuonna 2014:

- **EDUCA-messut** (24.–25.1.) Helsinki yhteistyössä ADHD-keskuksen, ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa.
- **Diakonia-ammattikorkeakoulun järjestöpäivä** (9.4.) Helsinki, yhteistyössä NV-verkoston kanssa.
- **Maailma kylässä** -tapahtuma (24.–25.5.), Helsinki).
- **Keskuspuiston ammattiopiston kesäpäivät** (2.6.) Helsinki.
- **Hyvä ikä -messut** (25.–26.9.) Tampere.
- **Kilonpuiston koulun avoimet ovet** (29.10.) Espoo.
- **Mielenterveysmessut** (18.–19.11.) Helsinki. Liitolla oli esittelypöytä ja Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla -projektin tietoisuus.
- **Vapaaehtoisuuskokous** Vanhalla ylioppilastalolla (3.12.) Helsinki.

Näiden tapahtumien lisäksi tietoa ja materiaalia jaettiin eri yhteistyökumppaneiden koulutustilaisuuksissa ja erilaisissa tietotori-tapahtumissa.

VERTAISTOIMINTA

Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistysten tärkeä toimintamuoto on vertaistoiminta, jonka edistämiseksi liitossa toimi vertaistoiminnan suunnittelija RAY:n Ak-avustuksella. Vuodelle 2014 ei enää saatu Ak-avustusta ja vertaistoiminnan suunnittelijan työ päättyi alkuvuonna 2014.

Empowerment-päivät järjestettiin 15. - 16.11.2014 Turussa. Voimaannuttavan ja antoisan viikonlopun ohjelmassa oli monia mielenkiintoisia luentoja. Päivien järjestäjinä toimivat Autismi- ja Aspergerliiton Empowerment-toimikunta, Suomen Asperger-yhdistys ry, Suomen Autismiyhdistys ry ja Turun seudun autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry.

AUNE-OSAAJAVERKOSTO JA VERTAISPERHEET

Vuonna 2014 Aune- ja vertaisperhetapaaminen pidettiin Tallinnan laivalla risteilyn merkeissä. Tapaaminen oli vuotuinen yhteinen kehittämispäivä. Päivien aikana työstettiin toimintasuunnitelma vuodelle 2014 sekä ideoitiin Aune- ja vertaisperhetoimintaa eteenpäin ja katsottiin tulevaisuuteen.

Yhteiset keskeisimmiksi nousseet asiat olivat yhteydenpito Aune-verkoston, vertaisperheiden ja liiton välillä sekä toimivan yhteydenpitofoorumien löytäminen. Tulevaisuudelta toivottiin näkyvyyttä ja saavutettavuutta enemmän sekä ihmisten rekrytointia Aune- ja vertaisperhetoimintaan. Myös tiedon jakaminen ja sen saaminen autismin kirjoon liittyen koettiin tärkeäksi sekä Suomesta että maailmalta.

KIRJASTO JA ESITTELYMATERIAALIT

Helsingin keskustoimistossa sijaitseva kirjasto palveli lainaajia eri puolilta Suomea. Kirjastossa on lainattavissa n. 700 kirjaa. Lisäksi käsikirjastossa on luettavana 285 teosta, lukuisia opinnäytteitä ja eri järjestöjen jäsenlehtiä. Kirjastopalveluun kuuluu myös ohjausta ja neuvontaa materiaalin valintaan.

SEMINAARI- JA KOULUTUSTOIMINTA

Autismi- ja Aspergerliitto jakoi perustietoa autismista koulutuksissa autismin kirjon henkilöille ja heidän omaisilleen sekä opetus-, sosiaali- ja terveysalojen ammattilaisille ja muille asiasta kiinnostuneille. Koulutukset järjestettiin yhteistyössä jäsenjärjestöjen, projektien ja muiden järjestöjen ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi liitto tuotti yhteistyökumppaneiden koulutusohjelmiin luennoitsijapalveluja sekä keräsi ja julkaisi valtakunnallista autismialan koulutuskalenteria Autismi-lehdessä ja liiton verkkosivuilla.

Autismin talvipäivät pidettiin Vaasassa 14.–15.2.2014 (ks. 20).

Autismin kirjo tutuksi -koulutukset

Autismin kirjo tutuksi -koulutuksen tarkoituksena on välittää autismin kirjon perustietoutta sekä täydentää liiton ohjaus- ja neuvontapalveluita. Koulutukset on suunnattu sekä jäsenistölle että kaikille asiasta kiinnostuneille. Liiton järjestösuunnittelijat toteuttavat koulutusta yhteistyössä paikallisten yhdistysten sekä muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen aihealueet olivat

1. Autismin kirjo
2. Kommunikaatio ja vuorovaikutus

3. Tunnereaktioiden ja aistitoiminnan erilaisuus
4. Strukturi ja strukturoinnin välineet
5. Haastava käyttäytyminen
6. Omavoimaisuus

Autismin kirjo tutuksi -koulutusviikonloppua pilotoitiin Tampereella keväällä 2014. Palaute oli positiivista, joten konseptia päätettiin jatkaa syksyllä Savonlinnaan. Tampereen koulutus keräsi 59 osallistujaa, Savonlinnassa osallistujia oli 55. Koulutusviikonloput järjestettiin yhteistyössä paikallisyhdistysten kanssa. Oulussa pidetty Autismin kirjo tutuksi -koulutussarja pidettiin iltakoulutuksena kuutena iltana syksyn 2014 aikana. Tässä koulutuksessa oli myös etäosallistumismahdollisuus internetin kautta. Koulutus keräsi kaikkiaan 167 osallistujaa ja näistä suurin osa oli etäyhteyksien päissä. Osallistujia tuli ympäri Suomen; Enontekiöltä Helsinkiin.

Autismin kirjo tutuksi -koulutukset keräsivät vuonna 2014 yhteensä 281 henkilöä ympäri Suomen.

Koulutuskalenteri

Autismialan koulutuskalenterin ylläpito ja kokoaminen verkkosivustolla sekä Autismi-lehdessä jatkui vuonna 2014. Koulutuskalenteriin kootaan laajasti tietoa eri puolilla maata pidettävistä autismialan koulutuksista.

5. KEHITTÄMISTOIMINTA

PROJEKTIT

Projektitoiminnan avulla liitto etsii uutta tietoa sekä kehittää toimintamalleja ja -tapoja autismin kirjon henkilöiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Projekteissa verkostoidutaan ja aktiivisesti levitetään hankittua tietoa ja toimintamalleja. Projektien avulla liitto pyrkii muokkaamaan yhteiskunnallista tietämystä ja asenneilmapiiriä autismitietämyksissä sekä lisäämään autismin kirjon henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa.

Vuonna 2014 laadittiin hankehakemukset RAY:lta Autismin kirjon diagnoosimuutokseen liittyen ja Nuoren työllistämiseen, mutta hankkeille ei myönnetty tukea. Lisäksi laadittiin Opetusministeriölle kulttuuriin liittyvä hankehakemus, josta tulee päätös keväällä 2015.

KYLLIN HYVÄ TUETTU ELÄMÄ

Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti oli vuonna 2010 alkanut Raha-automaattiyhdistyksen tuella Autismi- ja Aspergerliitto ry:n toteuttama valtakunnallinen kehittämishanke asiakaslähtöisen asumisen ja toiminnan tukemiseen. Projekti kokosi yhteen kuusi autismlaan toimijaa eri puolilla Suomea. Projektin aktiivinen toiminta jatkui helmikuun loppuun 2014. Projektin päättämiseen liittyvät arviointi- ja palautekäynnit tehtiin Eskoon Sosiaalipalvelujen ky:n ja Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kehitysvammahuollon toimialueelle tammikuussa 2014. Projektin tuotoksena käännettiin suomeksi Boendestödsboken "Asumisen lähituki autismin kirjon aikuisille". Projektipäällikkö esitteli projektin tuloksia Autismin talvipäivillä Vaasassa.

AKTIIVINEN IKÄÄNTYMINEN AUTISMIN KIRJOLLA 2013 - 2016

Projektissa kehitetään työmenetelmiä, joilla mahdollistetaan ikääntyvän autismin kirjon henkilön oma toimijuus eli yksilöllinen ikääntyminen, omavoimaisuus, toimintakykyisenä säilyminen ja asianmukaiset palvelut. Projektin kohderyhminä ovat ikääntyvät autismin kirjon henkilöt, heidän omaisensa ja läheisensä sekä autismi- ja vanhustyön ammattilaiset.

Projekti toteutetaan yhteistyössä Autismisäätiön, Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän, Honkalampi-säätiön, Kolpeneen palvelukeskuksen, Kärkulla samkommunin, Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän, Rinnekoti-Säätiön ja Vaalijalan kuntayhtymän kanssa. Nämä toimijat toteuttavat oman paikallisen kehittämishankeensa. Liiton jäsenyhdistyksistä ovat projektissa mukana Suomen Autismiyhdistys ry SAY, Pohjois-Savon

neurologiset erityisvaikeudet ja autismikirjoiden yhdistys EIJSVEIKEET, Tampereen seudun Aspergerin syndrooma- ja autismiyhdistys TSAU! ry sekä Turun seudun Autismi- ja ADHD- yhdistys Aisti ry. Lisäksi Vanhustyön keskusliitto ja Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry ovat mukana asiantuntijoina.

Projektin toimintaa 2014

- **Hyvää Ikää Kaikille** -seminaarisarjan aloitus Seinäjoella 18.9.2014. Seminaariin ilmoittautui yhteensä 143 henkilöä, joista 53 etäyhteyksin Kokkolasta, Tampereelta ja Rovaniemeltä.
- **Projektista julkaistut kirjoitukset lehtisarjoissa:**
  - Lähellä-lehti nro 3/2014, Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry.
  - Vanhustyö-lehti nro 6/2014, Vanhustyön keskusliitto.
  - Ketju-lehti nro 6/2014, Kehitysvammaliitto.
- **Projektin osallistui alueellisille ja valtakunnallisille messuille** sekä kaikille avoimiin tapahtumiin.

Koulutustoiminnan aloittaminen ja laajentaminen

Vuonna 2014 käynnistettiin koulutustarvekyselyyn perustuneet avainhenkilötyöryhmän koulutukset. Koulutuksiin osallistui vuoden 2014 aikana 30 eri henkilöä ja yksittäisiä osallistumisia oli yhteensä 171 kappaletta. Koulutusta kehitettiin ja muokattiin koulutustilaisuuksissa kerättyjen palautteiden pohjalta.

Avainhenkilökoulutusten keskeisimmät tavoitteet vuonna 2014 olivat:

- Päivittää ja täydentää autismin kirjaan liit-tyvä erityistieto.
- Lisätä tietoa vanhuspalveluista Suomessa sekä ikääntymiseen liittyvistä keskeisimmistä fyysi-sistä, psyykkisistä ja sosiaalisista muutoksista.
- Vahvistaa avainhenkilöiden autismi- ja ikäosaamista siten, että heillä on valmiudet kouluttaa tai järjestää autismiin ja ikäänty-misen liittyviä koulutuksia omissa toimintayk-siköissään.
- Vahvistaa toimijakumppaneiden verkostoitu-mista omilla toiminta-alueillaan.

Syksyllä 2014 koulutus laajennettiin koskemaan myös toimijakumppaniyksiköiden henkilöstöä ja asiakkaiden omaisia ja läheisiä (ns. toimijakump-paneiden henkilöstökoulutukset). Näissä koulu-tuksissa toimijakumppaniyksiköiden avainhenkilöt itse vastaavat oman toimintaympäristönsä kou-lutustarpeiden kartoittamisesta sekä koulutusten järjestämisestä. Ensimmäinen koulutus järjes-tettiin Vaalijalan kuntayhtymässä Pieksämäellä 11.11.2014.

Toimijakumppani	Hankkeen nimi
Autismisäätiö	Toiminnalliset menetelmät psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukena ikääntyvillä autistisilla henkilöillä
Escoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Voimaannuttava vapaa-aika asiakkaan arjessa (Seinäjäoki); Oma ääni kuuluviin -senioriryhmä (Pietarsaari)
Honkalampi-säätiö	Annan tarina - ikääntyneen autismin kirjon henkilön elämänpolku
Kolpeneen palvelukeskus	Fyysisen toimintakyvyn ylläpito ikääntyessä
Kärkulla samkommun	Eläkkeelle vai ei – mittariston kehittäminen toimintakyvyn arviointiin
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Autismikuntoutuksen uudelleen elvytys – kohti kuntoutuksellisempaa työotetta
Rinnekoti-Säätiö	Mahdollistava arki
Vaalijalan kuntayhtymä	Oman tahdon ilmaisu ja omien toiveiden toteutuminen

Taulukko 2 Toimijakumppaneiden kehittämishankkeet

Toimijakumppaneiden kehittämishankkeiden toteuttaminen

Projektin toimijakumppaneiden omat paikalliset ke-hittämishankkeet etenivät suunnitelmien mukaisesti vuonna 2014.

Projektissa järjestettiin 17.11.2014 kehittämis-hankkeiden työpaja (workshop), jossa avainhen-kilötyöryhmän jäsenet keskustelivat eri teemoista pienryhmissä sekä esittelivät omia kehittämis-hankkeitaan vertaisarvioinnin menetelmällä.

Omais- ja yhdistysyhteistyö

Vuonna 2014 projektiin osallistui aktiivisesti neljä Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistystä. Yhdistys-ten nimeämät yhdistysavainhenkilöt kehittivät omi-en toiminta-alueittensa seniori- ja omaistoimintaa liiton projektin tukemina. Osana tätä yhdistysyh-teistyötä järjestettiin Helsingissä syksyllä 2014 kol-

me autismin kirjon henkilöille ja heidän omaisilleen sekä läheisilleen suunnattua teemallista keskusteluita (aikuiset lapset 30.9., seksuaalisuus 29.10. ja haastavat tilanteet 18.11.). Lisäksi projekti järjesti 13.3. kirjon henkilöiden omalle ja läheisille suunnatun omaisillan yhteistyössä Omaishoitajat ja läheiset -Liitto ry:n ja Omaisena Edelleen ry:n kanssa.”

Projektin tiedotus- ja julkaisutoiminta

Projekti hankki kesäkuussa 2014 käännösoikeuden The National Autistic Society:n (UK) julkaisemaan Ageing with Autism -käsikirjaan. Syksyllä 2013 käynnistetty projektin etsivää työtä tukeva **Minun tarinani** -kampanjaa jatkettiin vuoden 2014 loppuun saakka. Kampanja-aikana liittoon tuli 36 autismin kirjon tarinaa.

Projektista tiedotettiin vuoden 2014 aikana kuukausittain lähetetyllä projektitiedotteella, Autismi-lehdessä sekä Autismi- ja Aspergerliiton internetsivuilla ja sosiaalisessa mediassa (twitter, facebook).

ARJESSA ALKUUN – JÄRJESTÖLÄHTÖINEN VARHAINEN TUKI

Projekti (2014–2017) käynnistyi huhtikuussa 2014 RAY:n tuella. Valtakunnallisessa projektissa kehitetään yhteistyössä jäsenyhdistysten kanssa varhaisen tuen tapoja ja tuodaan vertaisosaamista avuksi arkeen.

Hanke toteutetaan neljässä vaiheessa toimijakumppanien kanssa eri puolilla Suomea. Pilotialueella tärkeinä kumppaneina ovat diagnooseja tekevät ammattilaistahot ja Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistykset. Pilottien ajaksi palkataan osa-aikainen yhdistystyöntekijä alueellisen työn toteuttajaksi. Tavoitteena on, että Arjessa alkuun-toiminta juurrutetaan yhdistystyöntekijän tuella alueelle.

Tavoitteet:

- Kehittää järjestölähtöistä varhaista tukea. Koulutetut vertaisosaajat tukevat rinnalla kulkien perheitä ja aikuisia, joille autismin kirjon diagnoosi on tuore.
- Jäsenyhdistysten jäsenten voimavarojen ohjaaminen niin, että uusia perheitä pysytään tukemaan vertaisosaajien tuella.
- Elämänlaadun kohentuminen ja voimaantumisen positiivisen vertaistuen avulla.
- Tiedon kerääminen arjen selviytymiskeinoista.
- Kokemustiedon ja ammattilaistiedon yhteensovittaminen ja yhteistyön lisääminen.
- Jäsenyhdistysten tukeminen Arjessa alkuun -toiminnan toteuttamisessa.

Arjessa alkuun -projektin yhteistyökumppanit:

Espoon lastensuojelun tukipalvelut, Förbundet De Utvecklingstördas Väl (FDUV), Helsingin Kehitysvammaatuki 57 ry, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) Lastenneurologia, Kehitysvammaisten tukiliitto ry, Kuopion yliopistollinen sairaala (Kys), Mannerheimin lastensuojeluliitto ja Peruspalvelukeskus Oiva. Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistykset.

Toiminta

Projekti käynnistyi huhtikuussa materiaalien ja verkostojen kokoamisella ja uuden toimintatavan suunnittelulla. Projektin toiminta aloitettiin yhteistyössä Turun Seudun Autismi- ja ADHD-yhdistys Aisti ry:n kanssa. Turun seudulta palkattiin osa-aikainen yhdistystyöntekijä, jonka tuella ensimmäiseen vertaisosaajakoulutukseen tavoitettiin 17 vertaisosaajaa. Vertaisosaajatoimintaa juurrutetaan heti pilotin aloituksesta lähtien yhdistysten ja samalla myös Autismi- ja Aspergerliiton perustoimintaan. Toiminnasta tulee tulevaisuudessa yhdistysten ja liiton yhteistä toimintaa.

Vertaisosaajakoulutuksien sisällöt vuonna 2014:

1. Vapaaehtoistoiminta
  - Autismi- ja Aspergerliitto tutuksi
  - Arjessa alkuun -vertaisosaajatoiminnan periaatteet
2. Autismin kirjo
3. Kohtaaminen

Vertaisosaajakoulutuksen tavoitteena on antaa osallistujille valmiuksia tehdä vertaisosaajana va-

paaehtoistyötä ja tarjota tietoa toiminnan tueksi. Projektin ensimmäinen **video vertaistuesta** valmistui loppuvuodesta 2014. Se julkaistaan 2015 tammikuussa. Videon tarkoitus on tuoda tietoa vertaistuesta, jaksamisesta ja autismin kirjon vanhemman elämästä helposti lähestyttävällä tavalla.

Espoon lastensuojelun tukipalvelujen kanssa aloitettiin yhteistyö ennaltaehkäisevän autismin kirjon lasten vanhempien vertaistukiryhmän sisälön suunnittelulla. Liiton jäsenyhdistyksen Päijät-Hämeen Autismi ja Asperger ry:n kanssa yhteistyössä aloitettiin sisarusleirin suunnittelu kesälle 2015.

Valtakunnallinen **ensitiedon verkosto** teki irlantilaisen Informing Families of their child's disability -oppaan suomennoksen ja Arjessa alkuun -projektin projektipäällikkö osallistui käännöstyöhön. Ensitiedon antaminen - Irlantilainen suositus suomenkielinen opas ilmestyy vuoden 2015 alkupuolella.

Tiedotus

Arjessa alkuun -projektin alkamisesta ja toiminnasta on tiedotettu sähköpostitse, Autismi-lehden, verkostotapaamisten, sosiaalisen median (facebook ja twitter), liiton nettisivujen, liiton jäsenyhdistysten ja projektipäällikön blogin (arjessaalkuun.wordpress.com) välityksellä. Projektin tuottamia materiaaleja vuonna 2014 on oma esite, roll up ja Arjessa alkuun -kangaskassi.

Alueellinen tiedottaminen on tapahtunut yhdistystyöntekijän välityksellä. Turun seudulla on ollut verkostotapaamisia sekä ammattilaisten että vapaaehtoisten kanssa ja alueellisiin oppilaitosten järjestämiin järjestötapahtumiin osallistumisia. Yhteensä Turun seudulla on verkostotapaamisissa tavoitettu noin 670 henkilöä. Turun Sanomat julkaisi 27.10.2014 jutun vertaisosaajatoiminnasta.

Arjessa alkuun -projektin vertaisosaajakoulutuksessa Turussa.

BANGLADESH-PROJEKTI PRERONA

Prerona eli Inspiraatio on Autismi- ja Aspergerliiton ja bangladeshilaisen autismiyhdistyksen Society for the Welfare of Autistic Children (SWAC) kehitysyhteistyöprojekti. Projekti toteutetaan ulkoasiainministeriön tuella ja se käynnistyi vuonna 2007. Projekti toimii autismin kirjon ihmisten oikeuksien, tasavertaisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi Bangladeshissa.

Projektikoordinaattorina hankkeessa toimi Suomessa Marja Helinä Nuutinen ja hänen paikallisena työparinaan Md Mofijul Islam Bangladeshissa. Hankkeesta maksettiin palkkaa myös SWACin Dhakan koulun kahdelle valmentavien opintojen vastuopettajalle, kahdelle kiertävälle slummiopettajalle ja kahdelle opettajalle Rangamatissa.

Vuosi 2014 oli Preronan viimeinen vuosi. Tärkeimpänä tavoitteena vuodelle 2014 oli aikuistuvien nuorten tulevaisuuteen panostaminen. Se on yksi SWACin suurimmista haasteista. Vuosittainen koulutus- ja seurantamatka Bangladeshiin tehtiin helmi- maaliskuussa 2014. Matkaan osallistuivat Suomen projektikoordinaattori Marja Helinä Nuutinen ja projektin monivuotiset asiantuntijat Tapani Nurmi ja Tiina Alkio. Matkan aikana järjestettiin osallistavia workshoppeja ja vanhempainiltoja opettajien ja oppilaiden perheiden toiveiden mukaisesti Dhakassa ja Rangamatissa. Koulun valmentavien opintojen oppilaat saivat matkan aikana ensimmäisen palkan tekemästään työstä. Osa valmentavien opintojen tiloista muutettiin työtoiminnaksi aikuisille. SWACin koulun opettajien kanssa vierailtiin paluumatkalla Intiassa, Delhissä, tutustumassa paikallisiin työ- ja toimintakeskuksiin.

Suomessa projekti osallistui aktiivisesti Autismi- ja Aspergerliiton sekä muiden yhteistyökumppaneij-

den tapahtumiin. Projekti osallistui omalla esitely- ja myyntipisteellään seuraaviin tilaisuuksiin: Autismiliiton talvipäivät, Keskuspuiston kesäpäivät, Maailma kylässä -festivaali ja 2.4. WAAD. Varainhankintatapahtuma ” Kaikki osaavat ja kaikilla on oikeus ” järjestettiin 29.11. Keskuspuiston tiloissa Tenholantiellä. Tapahtumassa oli mukana vanhoja ja uusia yhteistyötahoja. Ohjelmaan kuului mm. Keskuspuiston oppilaiden muotinäytös, tuotemyyntiä ja musiikkia.

Keskuspuiston ammattiopiston valmentavan puolen opiskelijat järjestivät projektin hyväksi lipaskeräyksiä loka- ja marraskuussa 2014. Autismi- ja Aspergerliitto osallistui Jelpi ry:n nettisivuilla tapahtuviin keräyksiin.

Projektin tulokset Bangladeshissa

Maanlaajuisesti projektin suurimmat saavutukset ovat autismitietoisuuden lisääntyminen ja neurologisten häiriöiden saaminen osaksi Bangladeshin vammaislakia. Valmentavan opetuksen malli on viety Bangladeshiin ja se on jalkautettu sinne paikalliseen kulttuuriin sopivaksi kokonaisuudeksi. SWACin koulun opetus on saatu ikätasoiseksi. Kiertävät opettajat veivät opetusta ja kuntoutusta sinne missä sitä eniten tarvittiin eli Dhakan vaikeakulkuisiin slummeihin. SWACin koulun slummiluokat laajentuivat. Rangamatissa heimoalueen pieni koulu saatiin toimimaan täydellä teholla. Vanhempainverkostojen toiminta vilkastui. Toimintaan saatiin mukaan oppilaiden sisaria ja perheiden muuta lähipiiriä. Sisaryhdistykset maakunnissa toimivat SWACin opastamina ja on syntynyt uusia kouluja ja verkostoitumista.

Prerona-projektin alussa suomalaisten asiantuntijoiden rooli oli olla opettajia ja tiedon viejiä. Projek-

tin viimeisinä vuosina rooli muuttui enemmän mahdollistajan ja koutsin tehtäviksi. SWACin opettajat oppivat kouluttamaan toinen toisiaan vuorovaikutteisissa, osallistavissa workshoppeissa. Tärkeä tulos on myös koulun oppilaiden lisääntynyt hyvinvointi, koska projektin ansioista koululle on saatu työrauha ja struktuuri.

Keskuspuiston ammattiopisto sai ulkoasiainministeriöltä rahoituksen vuodelle 2015 SWACin koulun ammatillisen opetuksen kehittämiseen sekä työ- ja toimintakeskuksen arkkitehtuurisen suunnitelman tekemiseen. Autismi- ja Aspergerliiton yhteistyö SWACin kanssa jatkuu yhdessä Keskuspuiston ammattiopiston kanssa tulevana vuosina näissä merkeissä.

Projektin puitteissa toteutettiin myös pienimuotoista kummitoimintaa. Kummirahalla tuettiin lasten harrastusmenoja ja koulu- tai terveydenhuoltokuluja. Kummilapsia oli kahdeksan Dhakassa ja Rangamatissa. Kummitoiminta jatkuu entisenlaisena projektin päättymisestä huolimatta.

YHTEISTYÖHANKKEET

- **Äiti ei pysy kärryillä** -hanke (Kehitysvammaisten Tukiliitto, Tampere)
- **Yksi naapureista** -hanke (Kehitysvammaisten laitosasumisen purkaminen, KVPS, Tampere)
- **Klubitalo**-hanke (Nuorten Ystävät, Oulu, Kaajani ja Rovaniemi)
- **Senso**-hanke (Seksuaaliohjauksen hanke, Joensuu)
- **Vekkari**-hanke (Kehitysvamma Tuki 57)
- **Yksin, kaksin** -hanke (Autismisäätiö)
- **ETU**-hanke (Vamplas, Vammaisten lasten tukisäätiö)
- **Neuroliikkuja**-hanke (NV-yhteistyönä, Turun AMK)
- **Esteettömyystyökalun kehittäminen** (Satakunnan ammattikorkeakoulu SAMK)
- **Aktivera resurser** (Vates Stiftelse)

AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO TYÖNANTAJANA

SISÄINEN KEHITTÄMINEN

Tilat ja työkalut: Vuoden 2014 alussa keskus-toimisto muutti Helsingissä uusiin toimitiloihin Pohjois-Haagassa (Nuijamiestentie 3 B, 00400 Helsinki). Vanhat tilat Kaupintieellä menivät remontiin. Suomen Tourette- ja OCD-yhdistys muutti liiton mukana uusiin tiloihin. Oulun toimisto joutui uusien tilahaasteiden eteen sisäilmaongelmien vuoksi ja Oulun järjestösuunnittelija teki enimmäkseen etätyötä. Uusiin tiloihin muuttaminen tapahtuu vuoden 2015 puolella. Fyysisen muuton lisäksi Autismi- ja Aspergerliiton puhelinjärjestelmä- ja sähköpostintarjoaja vaihtuivat huhti-toukokuussa. Nyt liitolla on käytössään 010-alkuiset numerot ja matkapuhelinnumerot.

Henkilöstö: Liiton toiminnan kehittäminen tapahtui RAY:n linjausten ohjaamana. Liitto haluaa palvella aktiivisesti jäsenkuntaansa. Omaa asiantuntijuutta lisättiin kouluttautumisella ja laaja-alaisessa yhteistyössä järjestö- ja sidosryhmäkentässä. Asiantuntijuutta ylläpidettiin ja kehitettiin tarjoamalla opiskelu- ja kouluttautumismahdollisuuksia työntekijöille. Järjestösuunnittelijat ovat opiskelleet joko oman alansa jatko-opintoja tai osallistuneet seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin. Kouvolan järjestösuunnittelija ja Kouvolan AMK-harjoittelija tekivät opinnäytetyötä paikallisen vaikuttamisen strategiasta, jossa kerättiin tietoa liiton jäsenyhdistyksistä.

Toiminnanjohtaja, järjestösuunnittelijat ja projektihenkilöstöä osallistui työnohjaukseen. Toiminnanjohtaja, talouspäällikkö, tiedottaja, Helsingin järjestösuunnittelija ja projektihenkilöstö (3 hlö) osallistuivat 8. - 9.10.2014 SOSTE:n järjestämään M/S Soste-risteilyyn. Tapahtuma oli ensimmäinen sotejärjestöille ja sidosryhmille räätälöity, moniammatillinen koulutusristeily. Risteilyn ohjelma oli monipuolinen ja laajasti järjestötoimintaa tukevaa. Liiton henkilökunta osallistui myös muun muassa Raha-automaattiyhdistyksen koulutuksiin.

Henkilöstöllä oli mahdollisuus käyttää viikoittainen liikuntatunti työaikana. Yhteisiä henkilöstöpäiviä vietettiin työn parissa. Virkistyspäivänä vietimme vapaamuotoisen aamupäivän keskustoimistolla ja lounaan jälkeen tutustuimme Messukeskuksen Kirjamessuihin. Pikkujouluaikaan kävimme yhdessä syömässä.

6. JÄRJESTÖ- JA SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

Liiton toiminnan perusehto on yhteistyö eri sidosryhmien kanssa. Autismialalla vaaditaan yhteisiä ponnisteluja ja monialaista asiantuntemusta. Liitto hakeutui aktiivisesti yhteistyöhön muiden yhdistysten, liittojen ja toimijoiden kanssa erityisesti edunvalvonnan, tiedotuksen ja koulutuksen alueilla. Yhteistyön tarkoituksena on verkostoitua, toimia kustannustehokkaasti ja vuorovaikutteisesti sekä kaikkia osapuolia hyödyttävästi. Samalla saadaan sanomalle laajempaa ja voimakkaampaa painoarvoa.

Autismin talvipäivät on merkittävä Autismi- ja Aspergerliiton vuosittain järjestämä tapahtuma, jossa mahdollistuu jäsenistön ja osaajien kohtaaminen, verkostoituminen sekä alueellisen ja seudullisen osaamisen näkyväksi tekeminen ja valtakunnalliseksi levittäminen. Liiton toiminnassa Autismin talvipäivien valmistelu ja toteutus on tärkein sidosryhmäyhteistyön muoto ja niiden suunnittelu ajoittuu koko vuodelle.

Autismi- ja Aspergerliitto osallistui vuonna 2014 useiden eri liittojen ja muiden toimijoiden yhteistyöhön, projektien johtamiseen ja ohjaamiseen.

- **Neurologisten vammaisjärjestöjen yhteistyö (NV):** työvaliokunta- ja tiedotusryhmä, järjestöpäälliköt ja alueelliset NV-ryhmät
- **Kolmikantayhteistyö ADHD-liiton ja Aivoliiton kanssa,** puheenjohtajistojen ja toiminnanjohtajien, järjestösuunnittelijoiden ja tiedottajien yhteiset tapaamiset ja lehtiyhteistyö, kolmikantayhdistykset sekä yhteinen vertaisohjaajien koulutus.
- Suomen Tourette- ja OCD -yhdistyksen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yhdistyksellä on oma toimistohuone Autismi- ja Aspergerlii-

ton keskustuimiston yhteydessä ja yhdistys järjestää kerran viikossa omia jäsentapahtumia liiton toimistolla.

- Valtakunnallinen vammaisneuvosto
- SOSTE
- Kehitysvammaisten laitostasumisen purkamisen seurantaryhmä (STM)
- Vammaisfoorumi
- Vaikuttajafoorumi
- Kehitysvammaliiton Papunetin johtoryhmä
- Kehitysvammaliiton OPIKE
- Vapa-vastaavien verkosto, Sininauhaliitto (verkoston jäsen)
- Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen KEPA
- Ensitetoverkosto
- Selkoneuvottelukunta
- Vaikuta ja verkostoidu -verkosto (Vates)
- Sosiaalitoimittajien verkostoyhteistyö
- Viestintäammattilaisten verkosto Procom
- Vammaisjärjestöjen kehitysyhteistyöyhdistys FIDIDA ry:n toiminta
- Hyvät tyypit, lasten ja nuorten kehityksestä kiinnostuneet
- Toimintakeskus Rasti
- Keskuspuiston ammattiopisto
- Oulun Poikien Talo; Asperger- poikien/ miesten ryhmä
- Autismisäätiö
- Kehitysvammaisten Tukiliitto
- Kehitysvammaliitto
- KVANK: Kevitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta ja työ- ja päivätoiminnan neuvottelukunta
- Kuluttajaparlamentti

Liitto verkostoitui ja loi kontakteja oppilaitosten, sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien, kuntien opetus-, sosiaali- ja terveystoimien kanssa ja lisäsi siten eri toimijoiden tietämystä autismin kirjosta.

7. KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Autismi- ja Aspergerliitto on jatkanut pohjoismaista yhteistyötä ja seurannut alan kehitystä. Liitto osallistui pohjoismaisten autismijärjestöjen Nordic Meeting -kokoukseen 13.–15.11.2014 Tanskassa. Aiheena oli autismin kirjon henkilöt ja työ ja yhteiskunnan tuki. Liitto ei vuonna 2014 osallistunut

Autism European kokouksiin, mutta seurasi eurooppalaista kehitystä. Keskustoimistossa vieraili autismialan toimijoita Georgiasta ja Romaniasta. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin myös Prerona-projektin puitteissa.

8. TALOUDEN TOTEUTUMINEN 2014

Kertomusvuoden tulos oli 8.368 euroa ylijäämäinen. Liiton talous on yhä vakaa ja maksuvalmius on pysynyt hyvänä. Liiton velat koostuvat lomapalkka- ja ostoveloista sekä siirtovelkojen ennakkoon nostetuista käyttämättömistä avustuksista (RAY, UM). Saamisiin on kirjattu myyntisaamisia sekä vuonna 2014 käytettyjä nostamattomia avustuksia (RAY). Omarahoitus on vaatimatonta, joten liitto on riippuvainen Raha-automaattiyhdistyksen tuesta. Taseen loppusumma on 142.301 euroa. Liitolle on kertynyt vuosien varrella ylijäämää 47.234 euroa. Kertomusvuoden alussa talousnäkymät heikkenivät, koska vuoden 2014 Autismi talvipäivien tuotto ei ollut odotetun mukainen. Lisäksi muutto uusiin tiloihin Nuijamiestentie 3:een oli suuri kustannuserä. Liitossa tehtiin tarkka talousarvio, jonka tarkoituksena oli löytää säästöjä monessa kohtaa. Tätä pyrittiin tekemään niin, että toiminnasta ei varsinaisesti leikattu. Näissä taloustalkoissa onnistuttiin hyvin.

Liitolle hankittiin leasingsopimuksen päätyttyä uusi puhelinjärjestelmä, uusi toimittaja nettiyhteyksille sekä kolmivuotisilla leasingsopimuksilla värikone ja toimistoon neljä tietokonetta.

Uuteen toimitilaan muutettiin 1.2.2014. Tilat ovat osoittautuneet hyvin toimiviksi.

Yleistoiminta, sisältäen aluetoiminnan, rahoitettiin pääosin Raha-automaattiyhdistyksen yleisavustuksella, jota saatiin 435.000 euroa. Varsinaisen toiminnan tuotot koostuivat koulutus- ja seminaarituotoista, jotka olivat yhteensä 53.826 euroa. Näillä tuotoilla rahoitettiin aluetoimintojen, koulutus- ja seminaaritoiminnan sekä tiedotustoiminnan kuluja.

Liiton oma varainhankinta toteutui pääosin talousarvion mukaisesti. Tuotot olivat 58.974 euroa ja kulut 9.662 euroa. Tuotteiden (kirjojen, Autismi-lehden, esitteiden yms.) myyntitulot laskivat edellisestä vuodesta. Liitolla on rahankeräyslupa, mutta sen tuotto on ollut vähäistä. Liitolla on ilmoitusmyyjä sekä jonkin verran omaa ilmoitusmyyntiä. Ilmoitusmyynti on ollut erittäin vaikeaa yleisen taloustilanteen vuoksi.

Kokonaispalkkasumma (sisältäen projektit) oli sosiaalikuluneen 415.258 euroa. Henkilöstökulut olivat alemmat kuin talousarviossa. Tämä johtui opin-

tovapaasta, jossa sijaiseksi palkattiin osa-aikainen sekä toiminnanjohtajan eläkkeelle siirtymisestä, jonka jälkeen hän teki osa-aikaista työtä loka-joulukuun ajan. Uusi toiminnanjohtaja palkattiin vuoden 2015 alussa.

Kertomusvuonna päätettiin **Kyllin hyvä tuettu elämä** -projekti. Tälle vuodelle oli siirtynyt vuoden 2013 RAY-avustusta 18.872 euroa, joka käytettiin Asumisen lähituki -kirjan julkaisemiseen sekä loppuraportointiin.

RAY:n AK-avustuksella toteutettu ”**Autismin kirjon henkilöiden osallisuuden mahdollistamiseen ja esteettömyyden edistämiseen 2011-2013**” -toiminta päätettiin kertomusvuonna. Avustuksen rahoitus päättyi ja vuodelta 2013 siirtynyt 5.613 euroa käytettiin toiminnon loppuraportointiin.

Kertomusvuosi oli **Aktiivinen ikääntyminen autismin kirjolla** -projektin toinen toimintavuosi. RAY myönsi vuodelle 2014 avustusta 185.000 euroa, jonka lisäksi oli käytössä vuodelta 2013 siirtynyttä avustusta 39.914 euroa. Projekti toteutui suunnitelman mukaisesti. Vuoden 2014 avustuksesta siirtyi 45.036 käytettäväksi vuodelle 2015.

Kertomusvuonna aloitti RAYn tukema **Arjessa alkuun** -projekti. Avustusta myönnettiin 100.000 euroa. Projektille palkattiin projektipäällikkö. Syksyllä palkattiin osa-aikainen yhdistystyöntekijä kuuden kuukauden ajaksi Varsinais-Suomeen. Avustuksesta siirtyi 36.034 euroa vuodelle 2015.

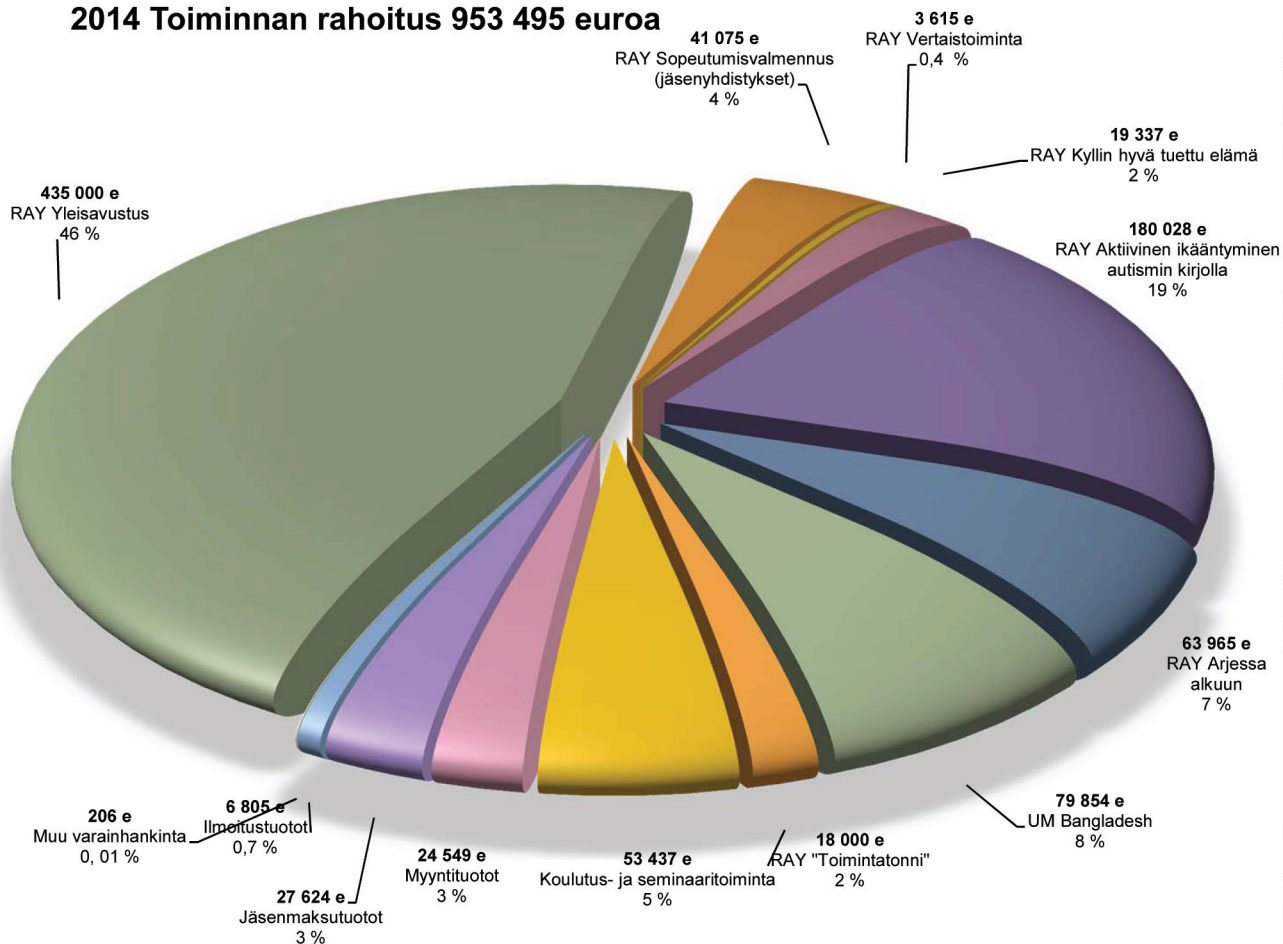
Jäsenyhdistysten toteuttamaan **Kuntoutus- ja virkistäytymistoimintaan** saatiin avustusta 40.000 (RAY AK2 Sopeutumisvalmennustoiminta), jonka lisäksi käytössä oli vuodelta 2013 siirtynyttä avustusta 5.613 euroa. Jäsenyhdistykset hakivat avustusta yhteensä 59.368 euroa, josta käytettiin

41.613 euroa. Näin ollen vuodelle 2015 jäi käytettäväksi 4.538 euroa siirtyvää avustusta. Kaikki haetut tapahtumat toteutuivat, mutta osa toteutui myönnettyä summaa pienemmin kuluiin. Tapah-tumiin osallistuneiden jäsenyhdistysten jäsenten palaute oli positiivista. Näitä tapahtumia pidettiin yhdistysten yhteistoimintaa vahvistavina, tarpeellisinä ja voimaannuttavina.

Uutena avustuksena yhdistysten toiminnan tukemiseen liitto sai RAY:ltä ns. Toimintatonttia (Ak 7 Kansalaisjärjestötoiminta) yhteensä 26.000 euroa. Tukea haettiin 18.000 euron edestä, joten vuodelle 2015 jää jaettavaksi 8.000 euroa.

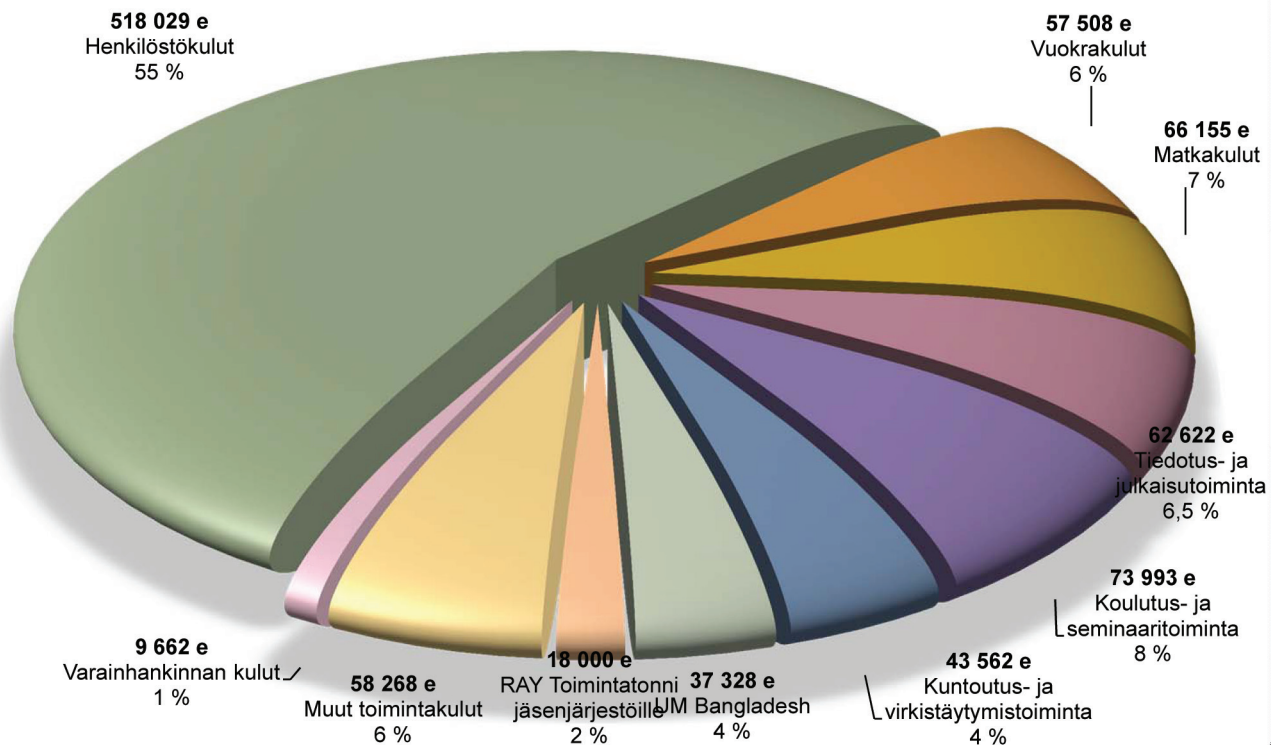
Ulkoasiainministeriön rahoittamalle Bangladesh-projektille saatiin avustusta 75.000 euroa. Tämän lisäksi oli käytössä vuodelta 2013 siirtynyttä avustusta 5.808 euroa. Omarahoitusosuutta kerättiin 7,5 % (5.989 euroa) basaari- ja kirpputorimyynnillä, liiton omasta varainhankinnasta sekä projektin rahankeräysluvalla, joka vuonna 2014 tuotti 390 euroa. Projektin toiminnot tapahtuivat pääosin kohdemaassa ja suurin osa avustuksesta käytettiin siellä.

2014 Toiminnan rahoitus 953 495 euroa

Kaavio 4.
Autismi- ja Aspergerliiton toiminnan rahoitus 2014
953 495 euroa

2014 Toiminnan kulut 945 127 euroa

Kaavio 5.
Autismi- ja Aspergerliiton toiminnan kulut 2014
945 127 euroa

9. LOPPUSANAT

Autismi- ja Aspergerliiton hallitus kiittää kaikkia kumppaneita hyvästä yhteistyöstä. Kiitos erityisesti jäsenyhdistystemme jäsenille. Lisäksi liittohallitus kiittää liiton henkilökuntaa, joka vuonna 2014 to-

teutti liiton tehtävät ansiokkaasti ja pystyi sopeuttamaan toimet tiukkaan taloudelliseen tilanteeseen.

Autismi- ja Aspergerliitto ry

Kuvia vuoden 2014 varrelta:

Muutto
Kaupintieltä
Nuijamiestentielle

Autismin talvipäivät Vaasassa; tietotora ja diagnoositietoa

Autismitietoisuuspäivän viettoa 2.4. keskustuimistolla ja Jäsenyhdistystapaaminen Pytynlahdella 16. - 17.5.

Hyvinvointia rakentamassa - esteettömyysseminaari 4.11. Urban Millsin tiloissa yhteistyössä Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK) kanssa.

Toiminnanjohtajan eläkkeen lähestyminen ja uuden toiminnanjohtajan rekrytointi syksyllä 2014.

Autismi- ja Aspergerliitto ry edistää ja valvoo autismin kirjojen henkilöiden ja heidän perheidensä yleisiä, yhteiskunnallisia oikeuksia ja tasa-arvoa.

Nykyisen toiminnanjohtajamme siirtyessä eläkkeelle haemme innostunutta ja osaavaa

TOIMINNANJOHTAJAA

Toiminnanjohtaja vastaa liiton toiminnasta ja sen kehittämisestä, henkilöstön johtamisesta ja taloudesta. Työssä onnistuminen edellyttää hyvää autismin kirjojen osaamista, johtamistaitoja, käsitystä toimintaympäristön muutoksista, hyvää sidosryhmätuntemusta, kielitaitoa (suomi, englanti, ruotsi) ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Edellyttämme tehtävään soveltuvaa ylempää korkeakoulututkintoa, kokemusta järjestötoiminnasta ja ymmärrystä taloushallinnosta. Tarjoamme aktiivisen ja kehittyvän työyhteisön ja toimivan liittohallituksen tuen.

Tiedustelut toiminnanjohtaja Mirjami Hagman puh. 050 406 3832. Hakemukset palkkatoiveineen sähköisesti **29.9.2014** mennessä mirjami.hagman@autismiliitto.fi.

Lisätietoja työtehtävistä: www.autismiliitto.fi

TULOSLASKELMA

Edellinen tilik.
01.01-31.12.2013

01.01-31.12.2014

VARSINAINEN TOIMINTA

TUOTOT

RAY kuluva vuosi	+	257390,91	+	212222,80
RAY, edellinen vuosi siirtynyt	+	67776,20	+	53112,53
UM kuluva vuosi	+	68056,58	+	69191,69
UM, edellinen vuosi siirtynyt	+	5808,31	+	2101,95
Osallistumismaksut	+	52770,00	+	66990,00
Muut tuotot	+	7120,83	+	8921,95
Rahankeräystilin tuotto, proj.	+	390,16	+	1235,81
		-----		-----
	+	459312,99	+	413776,73
		=====		=====

KULUT

Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-	415257,69	-	430486,46
Henkilösivukulut	-	102771,20	-	109026,25
		-----		-----
Henkilöstökulut	-	518028,89	-	539512,71
		*****		*****
Kaluston vuosikulu	-	319,80	-	426,45
		*****		*****
Muut kulut				
Vuokrakulut	-	57508,90	-	52125,75
Matkat, majoitus ja ruokailu	-	66155,00	-	56394,57
Tiedotus- ja julkaisutoiminta	-	62622,46	-	56917,53
Koulutustoiminta	-	73993,53	-	40559,76
Kuntoutus- ja virkistämistoiminta	-	43562,30	-	48466,00
Kehitysyhteistyötoiminta	-	37328,09	-	37263,13
Avutukset jäsenjärjestöille	-	18000,00	-	7500,00
Muut toimintakulut	-	57946,11	-	66474,81
		-----		-----
Muut kulut yhteensä		417116,39		365701,55
		*****		*****
Kulut yhteensä	-	935465,08	-	905640,71
		=====		=====
VARSINAINEN TOIMINTA	-	-476152,09	-	-491863,98
		=====		=====

VARAINHANKINTA

Tuotot	+	58985,41	+	64878,45
Kulut	-	9662,22	-	12054,51
		-----		-----

VARAINHANKINTA

	+	49323,19	+	52823,94
		*****		*****

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Tuotot	+	196,51	+	126,26
Kulut	+	0,00	+	0,00
		-----		-----

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

	-	196,51	-	126,26
		*****		*****

SATUNNAISET TUOTOT

Tuotot	+	0,00	+	0,00
		*****		*****

YLEISAVUSTUKSET

RAY Yleisavustus	+	435000,00	+	435000,00
		-----		-----

YLEISAVUSTUKSET

	+	435000,00	+	435000,00
		*****		*****

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ

	+	8367,61	+	-3913,78
		#####		#####

	T A S E		T A S E	
	31.12.2014		31.12.2013	
V A S T A A V A A				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	152,40		203,20	
Investointiavustettu kalusto	807,30		1 076,30	
	-----		-----	
Koneet ja kalusto		959,70		1 279,50
Aineelliset hyödykkeet		959,70		1 279,50
PYSYVÄT VASTAAVAT		959,70		1 279,50
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Myyntivarasto	8 990,66		1 339,44	
	-----		-----	
Vaihto-omaisuus		8 990,66		1 339,44
Saamiset				
Pitkäaikaiset				
Vuokravakuus Oulu	689,96		689,96	
Vuokravakuus Helsinki	12 324,00		0,00	
	-----		-----	
Muut saamiset		13 013,96		689,96
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä		13 013,96		689,96
Lyyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	5 603,12		6 420,30	
	-----		-----	
Myyntisaamiset		5 603,12		6 420,30
Ennakkomaksut				
Ennakkomaksut	506,00		0,00	
Lounassetelit	1 440,00		3 680,00	
SWAC ennakot	0,00		1 097,56	
	-----		-----	
Ennakkomaksut yhteensä		1 946,00		4 777,56
Siirtosaamiset				
Siirtosaamiset	44 651,66		33 950,62	
TyEL-vakuutus, saatava	2 169,66		0,00	
	-----		-----	
Siirtosaamiset yhteensä		46 821,32		33 950,62
Lyyhytaikaiset saamiset		54 370,44		45 148,48
Saamiset yhteensä		67 384,40		45 838,44
Rahat ja pankkisaamiset		64 966,67		86 409,50
VAIHTUVAT VASTAAVAT		141 341,73		133 587,38
V A S T A A V A A		142 301,43		134 866,88
V A S T A T T A V A A				
OMA PÄÄOMA				
Toimintapääoma				
Ed.kausien yli/alijäämä	38865,89		42779,67	
Tilikauden alijäämä	8367,61		-3913,78	
	-----		-----	
Toimintapääoma		47233,50		38865,89
OMA PÄÄOMA		47233,50		38865,89

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen Ostovelat	3 899,84	4 872,62
Ostovelat yhteensä	3 899,84	4 872,62
Siirtovelat Siirtovelat	30 841,45	16 045,81
Siirtovelat yhteensä	30 841,45	16 045,81
Muut velat		
Ennakkonpidätysvelka	6 695,72	8 430,06
Sotumaksuvelka	651,37	774,48
Ay-maksuvelka	132,89	178,46
TyEL-velka	0,00	76,23
Muu vakuutus, pakollinen	611,53	591,20
Lomapalkkavelka	43 056,93	53 869,93
Lomap. sos.kuluvelka	9 178,20	11 162,20
Muut velat yhteensä	60 326,64	75 082,56
Lyhytaikainen yhteensä	95 067,93	96 000,99
VIERAS PÄÄOMA	95 067,93	96 000,99
V A S T A T T A V A A	142 301,43	134 866,88

AUTISMI- JA ASPERGERLIITTO RY

LIITETIEDOT

LIITETIEDOT

31.12.2014

31.12.2013

1) OMAN PÄÄÖMAN MUUTOKSET

Toimintapääoma		
Ed.kauden yli/alijäämä	38865,89	42779,67
Tilikauden yli/alijäämä	8367,61	-3913,78
Toimintapääoma	47233,50	38865,89
	=====	=====

2) TULOSLASKELMAN JA TASEEN VERTAILUKELPOISUUS EDELLISEEN VUOTEEN

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoiset edelliseen vuoteen.

Kirjanpito tehdään kustannuspaikkakohtaisesti. Varsinaisessa tuloslaskelmassa näkyvät kaikki varsinaisen toiminnan kulut samojen tilien alla. Toiminnanaloista tulosta varten on eri toiminnot kirjattu omille kustannuspaikoilleen noudattaen samaa yleistilikarttaa tuottojen ja kulujen kirjauksessa.

3) ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET**Eläkemenot**

Yhdistyksen henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa vakuutusyhtiöissä. Eläkekulut on kirjattu suoriteperusteisesti tilinpäätökseen. Kattamatonta eläkevastuuta ei ole.

Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuus on aktivoitu välittömään hankintameno. Aktivoitujen investointien poistettu suunnitelman mukaan. RAY Investointiavustuksen (70%) tuella hankittu kalusto on aktivoitu taseeseen. Siitä on tehty suunnitelman mukainen poisto.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on inventoitu ja kirjattu tilivuoden hankintameno mukaan.

Avustukset

Raha-automaattiyhdistykseltä saatu yleisavustus on esitetty tuloslaskelman erässä "Yleisavustukset".

Projektiavustukset sisältyvät ao. toiminnanalan tuottoihin. Näistä avustuksista on tuloutettu toteutuneita kuluja vastaava osuus.

Kulujen kohdistuseriaatteet

Toiminnanaloille on kohdistettu niiden erilliskulut sekä lisäksi osuus yhteiskuluista. Yhteis-
kuluosuutta laskettaessa on noudatettu mahdollisimman tarkkaa aiheuttamisperiaatetta.

4) TUOTOT JAOTELTUNA TOIMINTA-ALUEITTAIN:

	31.12.2014	31.12.2013
Muut tuotot:		
Bangladesh-projekti, omarahoitus	5 989,05	5 706,32
Aluetoimisto, Pohjois-Suomi	6 900,00	3 795,00
Aluetoimisto, Kaakkois-Suomi	5 101,94	5 110,00
Autismin Talvipäivät	41 435,00	58 420,00
Vertaistoiminnan suunnittelija	240,00	120,00
Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti	465,00	3 596,44
Aktiivinen ikääntyminen-projekti	150,00	400,00
Jäsenmaksut, jäsenjärjestöt	27 624,00	27 808,00
Varainhankinta	31 351,41	37 070,45
Lahjoitukset	10,00	0,00
Korkotuotot	196,51	126,26
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
	119 462,91	142 152,47
Ulkoasiainministeriö, tuotot:		
Bangladesh-projekti, Ulkoasiainministeriö	73 864,89	70 378,01
VKK-hanke, Kansainvälisyyskasvatus	0,00	0,00
VKK-hanke2, Kansainvälisyyskasvatus	0,00	915,63
	73 864,89	71 293,64
Raha-automaattiyhdistys, tuotot:		
Sop.valm.toiminta, yhdistysten toteuttama	41 075,86	42 729,53
Toimintatonni, yhdistyksille jaettu	18 000,00	0,00
Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti	18 872,50	85 444,52
Vertaistoiminnan suunnittelija	3 375,16	57 075,93
Aktiivinen ikääntyminen-projekti	179 878,26	80 085,35
Arjessa alkuun-projekti	63 965,33	
Yleisavustus, sis. Aluetoiminnan	435 000,00	435 000,00
	760 167,11	700 335,33
Tuotot yhteensä	953 494,91	913 781,44
	31.12.2014	31.12.2013

5) KULUT JAOTELTUNA TOIMINTA-ALUEITTAIN:

Koulutustoiminta (ei palkkoja)	3 261,56	5 062,23
Sop.valm.toiminta, yhdistysten toteuttama	41 075,76	42 729,53
Toimintatonni, yhdistyksille jaettu	18 000,00	
Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti	19 337,50	89 040,96
Vertaistoiminnan suunnittelija	3 618,24	57 195,93
Aktiivinen ikääntyminen-projekti	180 028,26	80 485,35
Arjessa alkuun-projekti	63 965,33	
Bangladesh-projekti, UM	79 853,94	76 084,33
VKK-hanke2, Kansainvälisyyskasvatus, UM	0,00	915,63
Tiedotus- ja julkaisutoiminta (ei palkkoja)	41 111,97	52 464,76
Toimisto, hallinto yms. (ei sis. poistoja)		
(luku sisältää myös tiedotuksen ja koulutuksen palk	351 366,79	367 135,73
Aluetoimisto, Pohjois-Suomi	56 339,09	55 925,11
Aluetoimisto, Kaakkois-Suomi	41 102,83	50 045,22
Autismin Talvipäivät	36 083,91	28 129,48
Varainhankinta	9 662,22	12 054,51

Vuosikulu kalusto, Hki toimisto	50,80	67,70
Vuosikulu kalusto, Investointiavustettu	269,00	358,75
	-----	-----
Kulut yhteensä	945 127,20	917 695,22
	-----	-----
Tilikauden yli/alijäämä	8 367,71	(3 913,78)
	=====	=====

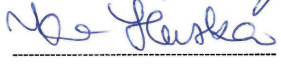
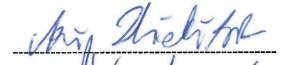

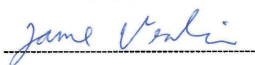

6) KÄYTETTÄVISSÄ OLLEET AVUSTUKSET 2014

	Siirrynyt 2013	Myönnetty 2014	Siirrynyt 2012	Myönnetty 2013
RAY Yleisavustus	0	435000	0	435000
Sop.valm.toiminta, yhd.tot.	5614	40000	9343	39000
Toimintatoinni	0	26000	0	0
Vertaistoiminnan suunn.	3375	0	9452	51000
Kyllin hyvä tuettu elämä -projekti	18873	0	34317	70000
Aktiivinen ikääntyminen -projekti	39914,65	185000	0	120000
Arjessa alkuun -projekti	0,00	100000	0	0
	67776	786000	53113	715000
Ulkoasiainministeriö				
Bangladesh-projekti	5808	75000	1186	75000
VKK-hanke2, Kansainvälisyyskasvat	0	0	916	0
	5808	75000	2102	75000

7) HENKILÖSTÖKULUT

	2014	2013
Palkat	415257,69	430486,46
Eläkekulut	73820,94	78129,36
Muut henkilösivukulut	28950,26	30896,89
	-----	-----
	518028,89	539512,71
	=====	=====

Helsingissä maaliskuun 6. päivänä 2015

 Päivi Merimäki

 No Heiska

 Jari Heikkinen

 Jukka

 Jukka

 Jukka

 Jukka

Tilintarkastusmerkintä:

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti.

Suoritusta tarkastuksesta on kertomus annettu.

Helsingissä huhtikuun 20. päivänä 2015

 Tomi Rimpinen, KHT

 Mikko Laihon

Autismi- ja Aspergerliitto ry

KESKUSTOIMISTO

Nuijamiestentie 3 B
00400 HELSINKI
puh. 010 3152 800

KAAKKOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Kauppamiehenkatu 4
45100 KOUVOLA
puh. 010 3152 810

POHJOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Asemakatu 37
90100 OULU
puh. 010 3152 811

www.facebook.com/Autismiliitto

Twitter: [@autismiliitto](https://twitter.com/autismiliitto)

www.puoltaja.fi

www.autismiliitto.fi

